

IN MEMORIAM Простихме се с Георги Струмски

След тежко боледуване на 8 юли 2013 г. почина поетът Георги Струмски. Роден в кюстендилското село Слокощица и завършил средното си образование в кюстендилската гимназия "Неофит Рилски", той остана верен докрай на родното си място. Написал е десетки стихотворения за деца и възрастни, както и художествена публицистика, разкази, повести, поеми, песни. Поклон пред светлата му памет!

Георги Струмски (псевдоним на Георги Асенов Йорданов) е роден на 25.11.1932 г. в село Слокощица, Кюстендилско. Завършва гимназия в Кюстендил и българска филология в СУ "Свети Климент Охридски" (1955). Учител е в Пирдоп, Кюстендил и София (1955-1960). Печата за пръв път стихове през 1958 г. във вестник "Народна младеж". Редактор е в Радио София, главен редактор на вестник "Пулс", завеждащ отдел "Детско-юношеска литература" в издателство "Български писател" (1966-1970), заместник главен редактор на списание "Обзор" (1971-1973), главен редактор на списание "Славейче" в продължение на 14 години.

Незабравими са книгите на поета: "Две поеми" (1958), "Три писма. Малка поема" (1962), "Напред, другари млади!" (повест, 1963), "Моите пролети и зими" (1964), "Пионерската държава" (1964), "Барабанчик. Стихове за пионери" (1965), "Слънце, дай ръка!" (стихове, 1966), "Слово за комуната" (1967), "Огънят, на който съм се грял" (стихове, 1968), "Писма до твоето детство" (1968), "Голямото пътешествие" (1969, 1979), "Горната земя. Стихотворения за пионери" (1969), "Владения" (1970), "Космонавт Хиляда и едно" (стихотворения за деца, 1970), "Наско Защото" (повест за деца, 1970, 1973, 1986), "Прегръдката на Димитров" (1971, 1972, 1974), "Хиляда и един Ивановци. Новите приключения на Наско Защото" (повести, 1971), "Бяло, зелено, червено. Стихотворения за деца" (1972), "Големият и Малкият. Стихотворения за пионери" (1972), "Книга за Майстора" (1972), "Безсмъртното звено" (1973), "Добър ден, Альоша!" (стихове за деца, 1973), "Художникът и слънцето" (1973, 1981, 1997), "Майстора" (разказ за деца, 1974), "Пътници с червени връзки" (стихотворения за деца, 1974), "Техни величества децата" (очерци, 1974), "Докато живея, докато обичам" (стихове, 1975, 1979), "Пролетна въртележка" (1975), "Едно море край нас синее" (в съавторство с Дафина Попова, 1976), "Имаше един вълшебник" (1976, 1979), "На мач" (поема за деца, 1976), "Детелина" (стихове за деца, 1977, 1981), "Застават синовете до бащите" (есета, 1977), "Земята на огъня. Пътепис за Азърбайджанската ССР" (1978), "Рисувам своята родина" (поема, 1978), "Сърце като слънце" (стихове, 1978), "Альоша" (поема за деца, 1979), "Приказка хилядолетна" (1979), "Великото преселение на децата" (1980), "Владимир Димитров-Майстора. Творчески и жизнен път" (1980), "Златна българска земя. Стихове за родината" (1980), "Син на Костадина" (стихове, 1980), "Песен за чудесната страна" (1981), "Съвременници на бъдещето. Статии, есета, портрети" (1981), "Данчо и Ванчо" (поема за деца, 1982), "Димитров, Пионерия, Родина" (стихотворения за деца, 1982), "Под листопад и цветопад" (избрани стихове, 1982), "Портрети на момичета и на момчета" (1983, 1996), "Училище номер едно" (1983), "Моя пионерия" (стихотворения за пионери, 1984), "Рилска тетрадка" (стихове, 1984), "Книга за Майстора" (III изд. -1985), "Под знамето на мира" (разказ за деца, 1985), "Татко, мама и ние" (стихове за деца, 1985), "Големият малък човек" (статии, есета, творчески портрети, страници от бележник, 1986), "Вълшебници от моето детство" (1987), "Песен, приказка, палитра" (1987), "Трицветно знаме" (стихове, 1987), "Безсмъртният отряд. Книга за деца-герои" (1990), "Питка от Стражица" (поема, 1990), "Дете с ябълка" (стихове, 1993), "Сред картините на Майстора" (стихове, 1993), "Театър Славейче: Диалози, въртележки, сценки и стихотворения за малките артисти от 5 до 10 години" (1994), "Гатанки, броилки, въртележки" (стихотворения за деца, 1998), "Гъливер и Лилипутия, или Кръстев пише мемоари" (публицистика, 2000), "Божествена искра живот. Избрани стихотворения и поеми" (2003), "Българчета" (избрано, 2007), "Майстора: художникът и слънцето" (2007), "Отвесна светлина", "Ангел Златоуст. Книга за Ангел Каралийчев" (2008).

Големият поет е носител на наградата "Петко Рачев Славейков" (1972), почетен диплом "Ханс Кристиан Андерсен" на Международната организация за детска литература, орден "Народна република България" - I степен, орден "Кирил и Методий" - I степен. Заслужил деятел на културата. Почетен гражданин на Кюстендил (2003). Творбите му са преведени на 12 езика.

В памет на Поета!

ДЕТСТВО МОЕ

Георги СТРУМСКИ

1.
Детство мое, първо и последно,
разлюлявай крехко стъбълце.
Детство мое, детство ненагледно,
разтуптявай моето сърце.

Ставайте момичета, момчета.
Алена зора зори за нас.
Стрелва се зелената планета,
заживяла звездния си час.

Дай ми, детство, думи сладкогласни
и небе за полет вдъхновен.
Няма твойто слънце да угасне.
Няма да се свърши твоят ден.

2.
Живее момче непознато
на другия край на света
и то се събужда, когато
над мене се спуска нощта.

За него в лъчи разжарени
угасва оная звезда,
която изписва над мене
дълбока и ясна следа.

И същото слънце го жари,
и същият чист небосвод.
И можем да бъдем другари
през нашия дълъг живот.

И може над белите друми
безкрай да си пишем писма.
И най-благородните думи
да учим от своята земя.

И време ще дойде, когато
за дружба ръце ще прострем.
Далечно момче непознато,
да бъде щастлив тоя ден!

3.

Понесла на рамо просторите сини,
сред стари и млади слънца,
Земята е само на десет години -
връстница на всички деца.

Земята е тънко балонче, подето
от вятъра в синята вис -
все по-нависоко и дръзко, и светло.
Очи отвори и я виж!

Тя твоя ще бъде - със всяка поляна,
със всяка долчинка и връх,
със сладката песен, с горчивата рана.
Носи я до сетния дъх.

Затичай през нейните пролети лудо.
Люлей се на звънки лъчи.
Загледай се мълком във земното чудо
на двете човешки очи.

Диви се на крехкото стръкче на мака.
Сред птиците литвай и ти.
Несметни години Земята те чака
и щедро за тебе цъфти.

4.

Може ли в едно да се сберат
Юг и Север, със Сибир Сахара,
Виетнам със Огнения път,
Дунава със Ниагара?

Може ли като другар с другар
Витоша да поговори
с Филипините, с Мадагаскар,
с австралийските простори?

Може ли огромния ни свят
до ухото си да сложиш?
Пионерът с морзов апарат
отговаря:

- Можеш, можеш!

Сбъдната е смелата мечта,
изковали са я вещо
две очи, открити за света,
и едно сърце горещо.

На планетата гласът е чист
и голямата земя е малка,
щом като във своята слушалка
я държи поне един радист.

5.

Някъде, във някоя дружина,
някъде, във някое звено,
вързал си е връзка от коприна
космонавт хиляда и едно.

Близо ли е той или далече?
Черноок ли или синеок?
Станал ли е петокласник вече?
Нисък ли е той или висок?

Той сега безгрижно си играе
и дори във същото звено
никой се не сеща, че това е
космонавт хиляда и едно.

Нека звездолети гонят мрака
и дълбаят блеснала бразда.
Чакала е и ще го дочака
неговата ласкава звезда.

Важно е, че някъде живее,
важно е, че в някое звено
по земята ни върви и пее
космонавт хиляда и едно.

6.

Наведи се с небе ясносиньо.
Залюлей се със златния клас
и в очите ни взри се, Родино.
Ти си класната стая за нас!

Твойте чинове тъмнозелени
се подреждат лъка до лъка.
А полето се ширна пред мене -
неизписана черна дъска.

Аз прелиствам, отдето премина,
твоята книга. Прочитам оттам
светли страници на Пирина
и легенди на моя Балкан.

В час по пеене пращат горите
през сърцето ми като стрели
свойте славеи най-гласовити,
свойте петстотинлетни орли.

Аз потъвам в селцата ти мили,
в твоя поглед и нежен, и строг.
И от тихите братски могили
уча своя най-труден урок.

Своя изпит пред тебе да взема,

ти, Родино, и мен преведи
от букварчето на чернозема
до зенита на своите звезди.

7.

Дай ми, детство, думи сладкогласни
и небе за полет вдъхновен.
Няма твойто слънце да угасне.
Няма да се свърши твойт ден.

Детство мое - пъстропера птица,
към света понесло песента.
Детство мое - грейнала зорница,
весела усмивка в утринта.

БОЙНА СЛАВА Огнените стрели

(есе)

Всеки, който днес мине край Креси, в Северна Франция, се чуди как може да има толкова хубави градини. Прекрасни, ухаещи на мед круши, златни, хрупкави ябълки, великолепни цветя и ароматни подправки омагьосват пътника. Е, едва ли някой си дава сметка, че това се дължи на тях, железните бойци на Черния принц, свирепите стоманени рицари на Бохемия и Алансон, точните йоменски стрелци и тресящите земята тежковъоръжени конници на Британия, които почиват там завинаги. Тяхната чиста, топла войнишка кръв напои майката земя, заради която жестоко се биха, а тя за награда роди прекрасни неща.

Той беше млад крал, затънал до гуша в роднински интриги за земи и дворци, за данъци и далавери, за любов и измама и за какво ли не още. Непрестанно му играеха номера и френските роднини, особено когато Филип VI реши, кой знае защо, че англичаните нямат работа на континента, да си гледат мъгливия Албион. На френския крал и без това не му стана ясно дали точно те, неговите любезни британски роднини, приеха радушно недоизбитите тамплиери. Е, все пак ставаше дума за близо 40 кораба със злато и какви ли не още богатства - кой би се отказал!

Сигурно всичко това е вярно, защото Едуард III, въпреки младостта си, изведнъж се оказа много силен владетел с ясна визия за своята вътрешна и външна политика. За кратко време той промени цялата закостеняла система на страната си и я извади от феодалната тъма. Намери достатъчно пари, за да стъкми, при това много бързо, малка наемна, но чудесно обучена армия, за да не разчита повече на продажните барони. И още нещо, много важно за момента, край него се появиха изключително грамотни съветници и командири. На фона на все повече деградиращата феодална аристокрация те ярко изпъкваха както с ум, така и със сила. И до днес се разправят легендите за Черния принц, сина на Едуард III, който не си сваляше маската дори пред краля. Неговата пословична омраза към Филип VI, едва ли може да се обясни единствено с военните му задължения. Проклятието на горящия на клада Велик магистър към френския крал, разиграл зловещия заговор, като че ли роди демона на свирепата мъст.

Но не само това, ами и някаква лудост налетя на Филип VI и той взе да си играе с Римския престол

както му дойде, почна да пържи на кладите най-верните си служители и роднини, погна най-способните хора на Франция по онова време и скъса селяните от данъци. А всичко това беше безумно и хаотично, защото вместо да прави смислени реформи на вече загиващия феодализъм, той потъваше все по-дълбоко в мрака му.

Типичен пример за хаоса бе армията му - наистина огромна, но и наистина разложена и командвана от безмозъчни барони. Те общо взето се занимаваха с пиянство и разврат за сметка на държавата, без въобще да им пука за новостите във военните работи, за новите стратегии и тактики и новите оръжия. Още разчитаха на старата гигантска тактика на пробив чрез тежка бронирана конница, без да си дават сметка, че вече са налице нови метателни оръжия, които ще я смелят на кайма.

Непрестанните интриги на френския му чичо, който го има за някакво недоносче, карат младия Едуард да вземе решението за инвазията на континента. Добре подготвената и екипирана британска армия успешно дебаркира и с бърз марш настъпва в полетата на Нормандия, като избира именно района на Креси за бойно поле. Чудесните генерали на младия крал, а именно Дерби, Уорвик, Нордхямтън и Чандъс, водени от Едуард III, правят отлична рекогносцировка на местността. Това им дава възможност да изберат печелившата позиция по терасите на иначе не особено големия хълм, който обаче господства над околните полета. По този начин малката по численост британска армия съвсем спокойно може да посрещне пълчищата на Филип VI и да се справи с тях, без да е необходимо да дава кой знае какви жертви. Разбира се, кралят си избра за команден пункт вятърната мелница на самия връх на хълма, защото оттам имаше чудесна видимост върху бойното поле. За него това е изключително важно както стратегически, така и тактически, тъй като повечето от поделенията на пехотата му се състоят от отлично обучени в използването на най-новите метателни оръжия части. Разбира се, огромната, но набързо събрана откъде ли не и разхайтена, армия на Филип VI все още се размотава из нормандските полета. Неговите генерали нямат никаква ясна представа къде точно е врагът и изведнъж го виждат пред себе си. Френският крал е опитен и добре разбира, че не трябва веднага да се влиза в бой. Освен всичко друго насреща им свети заслепяващото, залязващо зад британските позиции, слънце.

Абсолютно неопитните френски командири се опитват да правят някакви маневри, тъй като поделенията им излизат на бойното поле странично спрямо врага. Така те излагат на нападенията и стрелбата му фланга си, който не е защитен по никакъв начин. Обаче всички опити за престорояване на необучените и недисциплинирани феодални дружини завършват с настъпването на още по-голям хаос. Единствено набързо строените, сравнително по-грамотни тактически, генуезки арбалетчици успяват да заемат някаква позиция и да започнат стрелба по вражеските позиции. Естествено британските стрелци със своите отлични, високи почти човешки бой, лъкове им отговарят с точен обстрел, причиняващ маса жертви.

В това време тежката бронирана рицарска конница на французите, без да се съобразява с нищо, с див рев се хвърля срещу британските позиции, като помита по пътя си своите пехотни части. Атаката им обаче е напълно безсмислена, защото докато се катерят задъхано по склоновете на хълма, ги посреща град от стрели, които са толкова тежки и остри, че пробиват всяка броня. Малцина от атакуващите оцеляват, но като стигат до вражеските позиции, се сблъскват с тежката бронирана кралска пехота, която ги кълца на парчета със саби, брадви и алебарди. Но в даден момент някои поделения от френски рицари успяват да излязат отстрани във фланг на все пак значително по-малобройните британци. Връхлитайки върху недобре защитените им отстрани и отзад позиции, те се стремят да ги пометат и разгромят. И тогава сякаш става чудо, земята се продънва и ужасен грохот с ослепителни светкавици се стоварва върху французите.

За пръв път в човешката история на бойното поле се появяват тъмните, огнедишащи чудовища, които ще променят не само войната, но и света, а и до голяма степен самия човек. Едва ли си даваше сметка за това в тъмната си килия преподобният Бейкън, когато смеси седем части селитра, пет части въглен и пет части сяра. Онова, с което китайците забавляваха децата си, се оказа черна смърт и до днес покосяваща безмилостно всеки и всичко. Първата канонада при Креси сложи завинаги край на средновековните барони с техните замъци на мрака, с огромните им коне и страховити брони, които вече ставаха само за скрап.

Див ужас напълно побърква французите и те шокирани хукват презглава да бягат. В редиците им настъпва пълен хаос, като настъпващите, все още не разбрали какво става, почват да мачкат бягащите,

а генералите хукват кой на където види. Нещастният Филип VI, който искаше да демонстрира на света величието си, набързо напусна бойното поле, като заряза войската си и я остави на произвола на съдбата. С него плътно бягаше и римският крал, който така и не дочака да види пленен във вериги Едуард III, въпреки голямото си желание за това.

През цялото това време на паника и погром британците спокойно държаха отличната си позиция, без да престават да обстрелват със своите точни лъкове и оръдия безумните орди на френските войски. Като някакво разлюляно от бури море те се плискаха върху укрепените тераси на хълма и после се разпиляваха като мътна вода из равнината. И в този миг, младият Едуард, даже без броня, гордо развял британския флаг, застана начело на кралската конница, неговия стратегически резерв. Като тъмна, зловеща, неумолима, плътна, стоманена лавина тя започна да мачка и дави във вълните си жалката, нещастна, напълно объркана френска паплач.

Трудно е за вярване, че то всеки приказва какви ли не неща из кръчмите на Нормандия. Ала според някои през снежните зимни нощи, когато диво завият северните бури и хали, крилата на мелницата на хълма край Креси почвали страховито да се въртят. И отново в мрака сякаш святка огромната брадва на Черния принц, изправен като демон на смъртта. Пак трепери земята от грохота на гаубиците, а младият Едуард храбро вее знамето на своята велика Британия, с която вече всеки трябва да се съобразява.

Цветан ПЕНЧЕВ,
сержант от пехотата

ГОДИШНИНА 115 години от рождението на Христо Смирненски

Горчиво кафе

Когато след пир полунощен самотен,
на зиг-заг се връщаш дома
И киска се вихър над жребий сиротен
И плаче безлунна тъма,
побързай, побързай, на спиртника пращен
тури тенекийно джезве -
на винени пари под пристъпа страшен,
свари си горчиво кафе.

Отвориш ли тръпнейки плика и цветен
И лъхне ли дъх мразовит,
опит от тъгата на поздрава сетен,
не гледай тъй блед и убит
изтрий от сърце си мечтите парфюмни
за черни очи кадифе
под тъмната стряха на мисли безумни -
свари си горчиво кафе.

А привечер зимна в безлистните клони

щом стене фъртуната зла,
И зимният вихър се киска поклони
през мътните бледи стъкла
с коси заснежени младежкия спомен
отдай на аутодафе
И бавно на малкия спиртник поломен
свари си горчиво кафе.

Христо СМИРНЕНСКИ
(17 септември 1898 - 17 юни 1923)

ИЗ ЖИВОТА НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ Дряново

Завинаги влюбени в българския фолклор

Да извисиш глас в "Меката на демокрацията", както обичат да наричат журналистите Европейският парламент, и да покажеш таланта на българите е не само емоционално, но и престижно. През близо шестгодишното членство на България в Евросъюза редица професионални и самодейни състави са имали възможността да представят нашата идентичност и фолклорна магия пред законотворците на Стария континент. Между тях се нареждат и жените от вокалната група "Росна китка" към Регионалната съюзна организация на слепите в Дряново, които се изяха пред европейските депутати през пролетта на 2009 година.

Това е само част от многобройните изяви на влюбените в българската народна песен самодейки. Вокалната група, наследник и радетел на богатите фолклорни традиции на Съюза на слепите в България, е създадена през 1998 година като група за автентичен и обработен фолклор с художествен ръководител Даниела Асенова, която е корепетитор и аранжор на повечето песни. Десет незрящи и шест зрящи жени, всяка със своята съдба, намират изява на таланта си, с който природата ги е дарила. Но общото, което свързва тези жени, е вярата в доброто, взаимопомощта в човешките отношения и най-вече любовта им към хубавите български песни.

Вече 15 години самодейките популяризират и представят пред българи и чужденци фолклорното богатство – песни от различни региони на страната. Неведнъж публиката е аплодирала солистките на състава – Мария Димова, Даниела Асенова, Кера Пелева, Лили Гучкова, Василка Кючукова. Групата "Росна китка" се радва на много отличия и лауреатски звания, получени от участия в престижни фестивали и фолклорни събори. Между тях са първа награда от седмия конкурс "Ветренци пее", званието лауреат на Старопланинския събор "Балканфолк – 2013", първо място в категория "Хорове и вокални групи" и почетния знак на Общинския фестивал на любителското творчество, провел се през пролетта на тази година в Дряново. Незабравимо за жените от "Росна китка" ще остане участието им в Националния съборнадпяване на пенсионерите „От дума на дума, от песен на песен" на Дряновския манастир, празника "Еньова омая", "Лазаровден в село Ганчовец", Националния шампионат по народни изкуства "Еврофолк – 2013" във Велико Търново и много други.

Отличното представяне на вокалната група на Националния шампионат по народни изкуства "Еврофолк – 2013" във Велико Търново и участието и получената първа награда на фестивала "Ветренци пее 2013" жените посветиха на 60-годишнината от основаването на дряновското предприятие на слепите "Успех", която скромно беше отбелязана през месец май 2013 година.

От март 2012 година художествен ръководител на групата е Славчо Илиев, който обогати репертоара и даде ново звучене на песните.

И въпреки житейските си проблеми, 16-те жени от фолклорната дряновска формация продължават с ентузиазъм да показват на обществото една друга душевност и активност и вяра в тържеството на доброто и красотата.

Добринка ГАТЕВА,
Любомир ДИМИТРОВ

Пловдив

Лично мнение

Пловдивските самодейци – от фолклора до градската песен

Тазгодишният месец юни беше доста горещ за пловдивските самодейци. Заради неясното финансиране от страна на РСО Пловдив още от миналата година се зароди огромно напрежение между фолклорната група "Тракийски цвят" и новосъздадената група "Орхидея". В основата на цялата дандания естествено стои въпросът кой да отхапе по голямо парче от бюджета, определен за културно-масова дейност в организацията. По решение на УС на РСО Пловдив от няколко години това право има само "Тракийски цвят". По закона за равноправието обаче всеки член на Съюза на слепите, който редовно си плаща членския внос, изпълнява си задълженията към организацията и взема активно или не толкова активно участие съобразно своите физически възможности, има право да получава и всякакъв вид помощи, включително и парични. Непрекъснатите разправии между двете групи и особено от страна на "Тракийски цвят" (кой какви права има и така нататък) доведоха дотам да се пропуснат участия в десетина престижни фестивали и концерти.

И все пак на 6 юни двете групи заедно с дует "Настроение" заминаха за участие в Балканския шампионат по фолклор "Жива вода" в град Хисаря.

По време на краткото пътуване към царството на минералните извори започнаха да прескачат искри. Разменяха се реплики за "чудо и приказ". Ръководителят на "Тракийски цвят" няколкократно повтори: "Ако знаех, че и "Орхидея" ще участват в този фестивал, нямаше да дойдем да пеем заедно."

Малко преигра, понеже на последната репетиция самият той каза, че и "Орхидея" ще идват в Хисаря. До пристигането ни в град Хисаря старите кучета от профи състава гледаха пренебрежително към новоизлюпените пиленца от клуб "Орхидея". Да им се чуди човек защо го правят, след като и едните, и другите са рожба на великата и незабравима Величка Кърпарова, която с много обич твореше песни за двете формации и не ги делеше по никакъв начин!

Когато пристигнахме на гарата, първата ни задача беше да идем във фестивалния център и да се регистрираме за участие. По регламент и окончателна програма най-напред от пловдивчани трябваше да пее дует "Настроение", след това група "Орхидея" и накрая "Тракийски цвят". И тук започна голямото прецакване! Дует "Настроение" излезе да пее с нагласата, че след него ще пеят орхидейките и ще има време да си смени македонската носия с другата, за да се включи в изпълненията на "Тракийски цвят". Да, ама не бяха познали!

Докато спокойно се преобличахме зад кулисите с нашата придружителка Мария Атанасова, като в просъница слушаме, че на сцената се пее и изпадаме в шок от това, което чуваме. На сцената, вместо

група "Орхидея", без предупреждение бяха кацнали колегите ни от "Тракийски цвят" и вече пееха втория куплет от първата песен. Съставът изпя и втората песен. След него поплакаха Марин Маринов и Ася Бурова, прибраха сребърния медал, с който беше наградена групата, и всички се изтеглихме във фойето на читалището. Тъкмо мислехме да хванем пътя към гарата, Софка Асенова предложи да изчакаме и чуем какво ще се случи с така наречените орхидейки. За голямо наше съжаление очакваният евентуален провал на конкуренцията се превърна в своеобразен триумф. След миналогодишния бронзов медал от Националния фестивал за хора с увреждания в град Перник тук на Балканския шампионат по фолклор "Орхидея" спечели нов бронзов медал и сребърен за Васил Оцов за индивидуално изпълнение на акордеон. Дует "Настроение" си тръгна от фестивала с бронзов медал и поздрав от македонската част на журито с думите "Хвала, хвала", а Марин Маринов и Ася Бурова с грамоти за участие.

Не ми се иска да се спирам на обвинителната реч на моята колежка Ангелина, отнасяща се до нежеланието на членовете на дует "Настроение" да пеят с "Тракийски цвят". В такива случаи се казва само едно: "Има Господ и Той гледа кой е крив и кой е прав. Рано или късно всеки си получава заслуженото".

Нейните думи се оказаха прелюдия към това, което ми поднесе във влака всевластният ръководител на "Тракийски цвят" Марин Маринов. След като незнайно защо нарече носителя на сребърен медал Васил Оцов пелтек, подхвана и нашия дует. Направи ни на пух и прах за това, че вместо да отидем на фестивала в Айтос на по-следващия ден, ние ще ходим в Хасково.

"Абе, вървете, където искате! И без петел ще съмне!"

Ще съмне, ама друг път! Дует "Настроение" се завърна от Националния фестивал за шлагерна и градска песен "С песните на Ари" в Хасково със 100 лева награда и покана за участие и на следващия фестивал, а "Тракийски цвят" от "Славееви нощи" с едно голямо нищо и 500 лева, изхарчени пари нахалост.

Така, след толкова много щастливи мигове, дойде 15 юни. С нетърпение очаквахме традиционно провеждания от председателя на асеновградските организации на слепите и сляпо-глухите Иван Шопов и община Асеновград Национален фестивал за художествено-певчески и спортни дисциплини край Араповския манастир.

И това мероприятие не се размина без подмолни игри и машинации от страна на "светата пловдивска тройка". Без много приказки нашите скъпи полуръководители напълниха рейса и само с помощта на господин Велик Атанасов успях да осигуря пет-шест места за хора извън кръга на "помазаните". Въпреки перфектната организация, пловдивското братство успя да разбие реда и постройката на мероприятиято, като преди това се нахвърли като изгладнял тигър върху събралите се под сянката нищо неподозиращи орхидейки. Заваляха обиди и упреци от всякакъв характер. Мария Дичева била проста и малоумна, Васил Оцов не помнел какво приказвал и още, и още все в същия дух. Като че ли не бяхме на празник, а на война!

Приличахме на две партии. Едната, бореца се за справедливост и равнопоставеност в обществото, но без изгледи за успех поради ниския процент подкрепа, а другата - незаслужено обгрижвана, подкрепяна от този и онзи, с голям финансов бюджет и делегирани права от бабино време. Време е вече Управителният съвет в Пловдив и респективно Централно управление на ССБ да помисли добре върху следното - всички членове на Съюза на слепите равни ли сме или някои са по-равни?

А що се отнася до музикалните изяви, получи се познатата картинка. Вместо да дойдат и да вземат участие в спортните игри, нашите колеги от "Тракийски цвят" бойкотираха спорта и макар че бяха девети пореден номер в музикалния концерт, още след първото изпълнение се трупнаха пред сцената. Сякаш никога не бяха пели! Като просяци, които се молят да бъдат пуснати до казаните с храна! Храна имаше достатъчно за всички. Безплатни автобуси, чист въздух, сцена, оборудвана с чудесна техника. Имаше и страхотно вкусен курбан, подарен от Общината. Само едно липсваше за пореден път – Мир, Смирение и Любав под стените на Божия храм, липсващи главно в сърцата на пловдивските певци от "Тракийски цвят"!

"Тракийски цвят" – другата страна на медала

На 22 юни Съюзът на инвалидите в град Неделино проведе Третия национален фестивал с конкурсен

характер за хора с увреждания. Фестивалът се проведе на връх Света Неделя между градовете Неделино и Златоград.

Пътувахме с автобус, който не трябваше да е такъв, но нашият ръководител Марин Маринов за пореден път прояви "организаторските си качества". Направи така, че да не можем да вземем придружители. Докато дойде време да тръгнем за фестивала, не ни каза нито къде ще ходим, нито как ще пътуваме, откъде ще пътуваме до Златоград, къде ще спираме или ношуваме и за колко време! Къде ще бъде фестивалът, кога ще се проведе и къде ще се спи, как ще се пътува като маршрут! По време на пътуването обърка пътя на автобуса и вместо за фестивалната местност тръгнахме в друга посока. Вечерта обърка и разбърка реда за получаване на стаите в хотела и принуди една от колегите от група "Орхидея" да спи на походно легло.

Когато дойде време за вечеря, най-демонстративно заяви, че който не иска да си поръча в ресторанта - изобщо да не слиза в него. На другия ден без никакво предупреждение ни накараха да тръгнем към Пловдив в най-голямата жега в 11.00 часа. Уж ръководителката на група "Орхидея" Иванка Иванова каза така. После се разбра, че госпожа Иванова е присъствала на следния разговор по време на вечерната оргия. Питайки се един друг кога да се тръгне, другото лице от организационната колегия Милка Дечева каза да се тръгне за Пловдив към 11 часа, като се наспят хубаво. Госпожа Иванова попитала само не е ли късно.

Пътуването за Пловдив беше истински кошмар. Тръгнахме през Смолян. По едно време се обадиха по телефона на Марин Маринов. Оказа се, че е говорил с председателката на РСО Смолян Теменужка и Кирил Родопски. По средата на пътя спряхме и качиха Теменужка, и се започнаха едни недомлъвки за ходене до Смолянските езера. Пътувахме още известно време нагоре в планината. На едно стръмно място рейсът започна да придърпва и се разбра, че повече не може да върви нагоре. Свалиха ни, за да си починем. Аз наистина щях замалко "да почина", защото ми стана лошо от горещината. Скарахме се с Марин заради всичко това, а жена му, която дойде с нас уж като водач се нахвърли срещу мен с думите, че на Марин от снощи му е лошо от усилията, които полага за нас. От организаторската ли дейност му беше станало лошо или от викането, пеенето и пиенето в ресторанта до два часа след полунощ - не можах да схвана. След малко по обратния път спряхме да пием кафе на някакво заведение. Нали сме късметлии, заваля и удари градушка! Хубаво, че стана така, иначе не се знаеше къде още щяха да ни търкалят нашите умници от организаторската група. Накрая спряхме на Бачково за едночасова почивка, тъй като вече наистина имахме нужда след шестчасовото лашкане из Родопите. Да не забравя и за самия фестивал на връх Света Неделя. Група "Тракийски цвят" за пореден път след фестивала в Айтос беше наградена с едно голямо нищо. Когато аз и Димка Дамянова им казахме, че групата няма медал, а медалът е за Марин Маринов, самият той заяви: "Този медал е на всички, защото без "Тракийски цвят" аз съм никой."

Ами, бай Марине, като е така - защо миналата година замина на фестивала в Перник без групата. Ако това, което говориш, е вярно, не трябваше изобщо да го правиш.

Получи се наистина смешна ситуация с този медал. "Тракийски цвят" твърдяха, че медалът е техен, Марин Маринов казваше, че медалът е негов, но е и на "Тракийски цвят". На кого е този пусти медал така и не можа да се разбере! По микрофона журито обяви, че награждава Марин Маринов със златен медал за пеене и свирене. Името на "Тракийски цвят" не беше споменато. Медалът е един, а всеки твърди, че е негов! Майтап!!! Като медалът е само един, как в този случай може да бъде хем на Марин Маринов, хем на "Тракийски цвят"? Досега не съм чувал такъв абсурд! Смешно е и нещо друго - Милка Дечева от "Тракийски цвят" подхвърли, че сребърният медал на дует "Настроение" бил получен вследствие прегръдките и целувките на семейство Дамянови с членовете на журито. В автобуса нейната група качи една дама, която надълго и нашироко обясни как този медал, който е на Марин Маринов, е на всички. Прословутата защитничка, която беше представена като част от журито, сама си призна пред мен, че не е член на журиращия екип, а е човекът, който се занимава с финансовите въпроси по проекта. Демек, един вид счетоводител на проекта. Накрая, без да иска, се изпусна, че е от родното село на Марин Маринов. Интересно какво би си помислил един подозрителен човек, присъствал на шоуто на връх Света Неделя. Оставям всеки сам да си прави изводите. Проблемът тук е не самата разправа и простотия, спретнатата от нашите колеги от "Тракийски цвят", а тяхната алчност и лакомия на всяка цена да вземат нещо, което не са спечелили с честен труд.

Преди години Величка Гушева-Кърпарова с много усилия и професионализъм превърна едно ято гарги

в хор за автентичен и обработен фолклор.

Но това беше преди години. Сега "Тракийски цвят" прилича повече на сватбарска тайфа, която, когато трябва да репетира, пие кафе или нещо твърдо, говори и злослови по адрес на своите колеги по съдба, а когато седне да празнува - пее фестивалните песни и вдига шум, като си мисли, че е ансамбъл "Филип Кутев"!

Може, но да си мислиш е едно, а да си е съвсем друго!

Точно дъщерята на Филип Кутев - професор Елена Кутева, на Националния фолклорен фестивал "Славееви нощи" в град Айтос награди изпълнителите от представителния пловдивски състав "Тракийски цвят" с поредния голям геврек за "невероятните" им изпълнения. През миналата година беше още по-страшно. От шест участия - четири провала. "Тракийски цвят" се завърна без награди от Националния фестивал за двугласно пеене в град Неделино, Националния фестивал на пенсионерските клубове в местността "Беклемето", от Общинския фестивал в Пловдив, а от фестивала за градски песни "Мара Врачанка" освен с това, че се завърна без награда, съставът се прочу и с поредната разправия в общежитията, където ношуваше, на тема кой има право да спи и кой с кого не трябва да спи! След якия вечерен запой страстите така са се разгорещили, та чак някои от дамите от представителната група на пловдивската организация на слепите са поднесли почти професионална стриптийз програма! На мен лично не ми се вярва това да е станало! Просто така чух от хората, които са били там.

Сега чувам друго. Наесен щяло да има прослушване, за да се види кой може да пее и кой трябва да представлява ССБ-то в Пловдив. Отсега това намирисва на гнило и нагласено! Трябва някой да каже дали противниковият отбор може или не може да играе, ама без да има двустранна среща. То тогава резултатът е ясен.

Уважаеми дами и господа, ако я караме така, доникъде няма да стигнем, както с всичко останало в държавата. Джон Ленън от легендарната ливърпулска четворка е казал: "Всеки има право на шанс!". Дайте шанс на тези, които не са го имали, за да покажат това, което могат, и чак след това ги съдете! Всъщност никой освен Господ Бог няма право да съди! Нали помните Неговите думи: "Който е безгрешен, нека пръв хвърли камък!".

Кирил ДАМЯНОВ

Добрич

Една започната, но недовършена история

Преди няколко години като отговарящ за връзките с обществеността към Регионален исторически музей – Добрич се запознах с една група ентузиаста от ХобиСклуб. Още при първата ми среща, във връзка с една съвместна инициатива, останах очарована от това как тези незрящи хора отразяват красотата на заобикалящия ни свят, съхранена в тяхното съзнание и пресъздадена от техните ръце. За мен те са изключителен феномен, който ми се искаше да разгада. И ето - неотдавна ми се отдаде възможност за по-близък контакт, което ми помогна да вникна по-дълбоко в душевността им. Във връзка с 13-годишнината от основаването на ХобиСклуб ръководителят Иван Тодоров помоли музея в Добрич да подкрепи поредната им инициатива, а именно спечелването на проект "Поклон пред паметта на загиналите воители в Тутраканската епопея", който за наша обща радост бе одобрен от общината на града. Малцина знаят, че написването и изпълнението на един проект не е лека работа, особено за хора в неравностойно положение. Още щом прочетох заглавието и обосновката на проекта,

бях уверена, че ще бъде одобрен. От името на музейната колегия дадох обещание, че ще съдействаме при реализирането му. И така, след успеха на проекта ненадейно получих покана от г-н Тодоров да придружа групата до Тутракан. За мен бе голямо предизвикателство. Въпреки че съм музеен специалист, досега не бях посещавала музеите в Тутракан, само бях чувала от колегите, че имат много интересен и добре направен музей на риболова и лодкостроенето по Дунав – единствен в България, както и най-голямото военно гробище от войните за национално обединение. Два от стоте национални туристически обекта на България са в един малък град като Тутракан!

Някаква сила ме теглеше към това място и ми се искаше да отдам своя поклон пред падналите герои в Тутраканската битка от 1916 г., пролели кръвта си за свободата на Добруджа. Родовата памет на моето семейство пази скъп спомен за тези героични времена. Наш близък родственик е погребан във военното гробище в Добрич.

Големият въпрос, който стоеше пред мен, бе как трябва да се държа с хора в неравностойно положение. Нощта преди тръгването бе неспокойна за мен. Изграждах си концепция за деня и за това как да представя на незрящите хора историята и природата на нашия роден край, така че да им е интересно и да остане един красив спомен от пътуването.

От самото начало ме грабна веселото настроение на групата и положителното отношение към мен.

Казах си - денят ще е прекрасен! Зачестиха поздравите за рождението на ХобиСклуб – неправителствена организация, създадена от група ентузиаста, които чрез делата си доказват, че хората в неравностойно положение са жива част от нашето общество. Запяха се песни, рецитираха се стихове, настроението бе приповдигнато.

В Тутракан посетихме Етнографския музей "Дунавски риболов и лодкостроене", Историческия музей и Мемориалния комплекс "Военна гробница – 1916 г.". Поднесохме венец пред паметника-обелиск, на който на български, румънски, немски и турски език са изписани думите "Чест и слава на тия, които са знаели да мрат геройски за тяхното отечество" – един безпримерен модел за толерантност. С едноминутно мълчание почетохме паметта на загиналите знайни и незнайни воители.

През цялото време се питах как тези хора, които не виждат експонатите, успяват да асимилират разказаното и да си представят историята на повествованието! За мен бе голям тест да бъда мост между колегите – музейни специалисти, и групата от незрящи хора, включваща много интелектуалци – жадни да научат повече за историята на своя роден край. Това бе също така една голяма школа за мен или както се изрази г-н Тодоров – "един курс на обучение за работа с незрящи хора". За мен се откри нова страница в разбирането на човешките възприятия и съм много благодарна за предоставената ми възможност да преоткрия човешкото познание и потенциал.

По време на обратния път, макар и вече изпълнена с много информация и преживени емоции, групата с интерес изслуша моя разказ за Добруджа – позната и непозната.

Така се затвори една малка страница от моя живот, която ме направи по-искрена, по-добра и по-толерантна към хората.

Ивелина РОМАНОВА,

Регионален исторически музей – Добрич

Среща с приятели

Най-после осъществихме дългоочакваната среща – посетихме нашите приятели от ТО Шумен с цел обмяна на опит.

В ранното утро на 19 юни 12 човека от ТО Добрич се отправихме към ЖП гарата. С песни и закачки неусетно пристигнахме в Шумен. Там ни посрещнаха шуменските ни приятели. Пътят до техния клуб минаваше през живописен парк. Любувахме се на аромата на разцъфналите дървета и цветя. Спирахме да си правим снимки на по-забележителните места. В клуба ни посрещнаха по стар български обичай – с погача и шарена сол, и ни настаняха около богато подредената трапеза. Приветства ни за добре дошли председателят на ТО Шумен Янко Стайков.

Сътрудничката на организацията ни запозна с работата на териториалния съвет и с дейността на шуменци. След това думата бе дадена на председателката на ТО Добрич. Тя благодари за гостоприемството и поднесе подарък – албум, с пожелание да съхраняват щастливите моменти в него –

"Годините минават, а снимките остават и след нас!".

След приветствията си разменихме подаръци, припомнихме си случки и събития, преживени заедно от двете организации. Проведе се викторина с различни въпроси, но по-интересни бяха наградите.

Последва и конкурс за най-добра танцова двойка. За победители единодушно бяха обявени Руска Ангелова и Илия Костов, последвани от Димитра Паскалева и Димитър Кънчев и Стоянка Миланова и Янко Златев. Отличените двойки също бяха наградени.

Срещата продължи с непринудени разговори. Най-щастлив бе напълно сляпо-глухият Емил Кръстев от Шумен. Той усети топлината и обичта на хората, които го заобикаляха. Усмивката не слезе от лицето му.

Времето на пребиваването ни мина неусетно. Всяка приказка си има край, така и нашето гостуване завърши. Доволни и щастливи се отправихме към гарата.

Пристигнахме в Добрич в късните следобедни часове – уморени, но въодушевени от приятните мигове, прекарани с приятели.

Калинка КОВАЧЕВА

Венец за китка и здраве

На 24 юни – Еньовден, посетихме нашата приятелка Лили Манова – управител на билкова аптека "Стария Добрич". Минахме под венец, изплетен от 77,5 билки за здраве. Подарихме на г-жа Манова букет красиви цветя. Фармацевтите от своя страна ни поднесоха букетче от билки и чаша билков чай, приготвен от миналогодишния венец. Денят беше двоен празник за фармацевтите от аптеката. Освен Деня на фармацевта те отбелязаха и 20 години откакто аптеката е част от неповторимата атмосфера на Архитектурно-етнографския музей на открито "Стария Добрич".

За доброто настроение на присъстващите допринесоха изпълненията на децата от клуб "Златна ябълка" и талантите от Представителна фолклорна танцова студия "Добруджа", които изпълниха обичая "Еньова буля". Изви се кръшно булчинско хоро, на което се хванаха малки и големи. Тропнахме от сърце и ние, забравили грижи и неволи!

В основата на празника Еньовден стои древният култ към слънцето. Според народните вярвания на този ден то достига връхната си точка. Вярва се, че в празничната сутрин от кладенци и реки потича жива вода, а още през нощта срещу Еньовден билките и тревите придобиват магическа и целебна сила. Затова от тях се прави голям еньовски венец, през който всички се провират за здраве и дълголетие. С еньовските китки пък се ръсят болни и здрави, хора и животни, прогонват се зли сили.

Тръгнахме си от тържеството, като си обещахме да намерим тайното биле на любовта, което да ни направи по-добри и човечни.

Калинка КОВАЧЕВА

ИЗБОРИ Читалището на слепите с "ново" ръководство

Да, с ново ръководство, макар и не съвсем ново. Само две лица от деветте члена на настоятелството са ново попълнение - Георги Гергов и Яна Йорданова. Г-н Гергов е слабовиждащ, юрист по образование, с допълнителна магистърска степен по право на Европейския съюз, работи в Комисията за защита от

дискриминация. Яна е с нормално зрение, завършила е математическа гимназия, а след това икономика на масмедиите. Тя е внучка на Кирил Костов, изтъкнат читалищен и съюзен деец.

С почти пълно единодушие бе преизбран за девети път досегашният председател Спас Карафезов. Направено бе дори предложение от Хари Хараламбов той да бъде избран пожизнено, за да се спестявали харчове по организиране и провеждане на отчетно-изборни събрания. Наистина, преди 7-8 години аз се опитах да създам инициативен комитет за Национално движение "Спас Карафезов – пожизнен председател". Но ми се стори, че не получавам достатъчна обществена подкрепа (особено от младите и образовани неவிждащи), а и самият Карафезов остро възропта като истински и отявлен демократ - демократ, както се казва, до мозъка на костите. Освен законовите ограничения (Спас Карафезов е юрист по образование), него изглежда силно го е смущавала неограничената мандатност на моята спонтанна инициатива, понамираше сякаш малко на тоталитаризъм, та дори може би и на монархизъм.

Любимецът на препълнената зала Спас Карафезов, с любезното разрешение на отзивчивия електорат, се възползва от своето свещено право на пръв мениджър и си посочи по-голямата част от екипа (шест души), на който ще разчита през своя нов и доста труден мандат: Иван Янев, Георги Чернев, Керанка Милушева, Росица Милчева, Савка Кацарска и Йордан Младенов. Председателската номинация бе гласувана анблок и получи тоталната подкрепа на благосклонната аудитория. И изземвайки почти изцяло функциите на Комисията по предложенията, и съвсем щедро, по габровски той предостави на залата да номинира останалите двама кандидат-членове за ново читалищно настоятелство. На жеста на аристократичния габровец залата му отговори също с дълбок реверанс, като се въздържа от ползването на тази възможност (да не би да сбърка нещо и да излъчи някакво "задно" колело), проявявайки забележителна скромност и невероятна съобразителност. Наложих се Яна Йорданова да назове осмия кандидат-член на настоятелството (Георги Гергов), а деветия (Яна Йорданова) самият прясноизбран председател трябваше да предлага с доста притеснение.

Със своите 21 години председателски стаж Спас Карафезов вече е абсолютен шампион сред всички досегашни председатели на читалището. Той изпревари с три години дори и Кирил Костов, но все още е много, много далеч от рекорда за Гинес на Васил Панев от Съюза на глухите в България, който на 11 юни тази година навърши изумителните 48 години председателстване. Разбира се, Карафезов през тези повече от две десетилетия вече си сътвори три неоспорими паметника – разширението на материалната база с един цял четиристаен апартамент, електронната библиотека със своите 8 хиляди заглавия и асансьора, за който той воюва самоотвержено и почти пожертвователно цели 11 години. Вероятно и най-предубедените към него хора, и най-върлите критици на председателстването му надали ще могат с ръка на сърце да отрекат това мое твърдение. Дори заклетите "карафезофоби" трябва да признаят изключителните му комуникативни умения да размеква bankerски сърца, да отключва спонсорски и кредитни пориви у различни институции и организации.

Познавам Спас Карафезов почти половин век и съм дълбоко убеден, че той напоследък има известни притеснения относно своята коректност към Иван Янев, комуто обещава читалищното председателско кресло и когото той през последните десетина години най-искрено и безспирно навсякъде лансирал като свой приемник. През месец май г-н Карафезов, по време на откриването на дългоочаквания асансьор, отново го представи като свой съвсем скорошен наследник. През същия период демократът Карафезов неуморно и желязно декларираше, че се оттегля на заслужена отдавна почивка. Но естествено, при този тотален натиск и молби отвсякъде Спас Карафезов отново да спасява читалището, вероятно всеки на неговото място би отстъпил и с радост би пожертвал спокойните пенсионерски и интелектуални занимания. Особено ако си носител по рождение на спасителско име и имаш пред себе си светлия пример на Христо Белобрадов, Васил Панев и Михаил Кърлин... За по-неинформираните читатели трябва да поясня, че тези иначе много достойни хора са шампиони по управленско дълголетие. С изключение на Христо Белобрадов, който също е образец на професионална всеотдайност и е създал пловдивския рехабилитационен център, и го е управлявал до последния си дъх, бидейки на твърде преклонната възраст от 75 години и пет месеца.

Надали и д-р Янев е силно изненадан, че читалищното му председателство пак се позиционира в неясното бъдеще. Вместо дълбока покруса, навярно е изпитал чувство на крайно облекчение, че нему не се стовариха отговорностите и на тази изключително важна културна институция. На неговите яки голбалистки плещи вече от няколко години тегне мениджмънтът на друга национална организация –

Федерация "Спорт за хора със зрителни увреждания". Той също оглавява и Спортен клуб за интеграция "Витоша". А за да излиза и хлябът, докторът трябва да поработва и в Министерството на образованието и науката.

На 17 юни тази година ни бе докладвано, че членската маса на читалището в различни години наброява между 220 и 250 души. Към края на месец май символичния членски внос от два лева са заплатили 180. На това събрание присъстваха 84 човека, включително и седмина пловдивчани. Слушахме с голям интерес информацията за разнообразната дейност на тази свръхполезна институция. Стоотици читатели и самодейци, студенти и ученици от София и страната са дълбоко признателни на читалището за грижите, които то полага за удовлетворяването на техните хобита и културни потребности, на техните образователни и самообучителни нужди. Повечето изказали се не пестяха похвалите си най-вече към изумително неизтощимия председател, осигуряващ парични дарения, покриващи до 20-30 процента от дейността на НЧС "Луи Брайл 1928". И да уведомя пловдивчани, че именно президентът Карафезов от април 2013 обзаведе с щатна бройка нашата библиотечарка Петя Алексиева и то за цели две години.

Част от присъстващите бяха озадачени, че 85-годишната възраст на читалището многократно в доклада се обявяваше за юбилей. Видно е, че тази годишнина не е особено кръгла и в никакъв случай не може да мине за юбилейна. Такива годишнини поначало не се отбелязват при организации и институции. Предполага се, че това тържество май е било организирано заради президента Росен Плевнелиев. По-посветени обаче споделиха, че така нареченият "юбилей" е замислен по-скоро като PR-акция на читалището и най-вече на самия оттеглящ се от председателския пост Спас Карафезов. Е, няма лошо, нека да има повече поводи за тържества, та макар и малко набедени!

Поетът Данчо Данчев съобщи, че пловдивският литературен клуб "Следа" наскоро е дал за печат поредния си поетичен сборник. Председателстващият събрание Спас Карафезов светкавично го допълни, че читалището финансово е подкрепило и това издание. Данчо предложи към Националното читалище да се учреди Литературно обединение на слепите творци (ЛОСТ) "Димитър Пантелеев". Непременно към читалището, защото той не вярвал на Съюза на слепите в България, който подобни инициативи, след доброто им стартиране, впоследствие ги захвърлял в своя заден двор. Мира Попова и Владо Желев подкрепиха идеята на пловдивчанина, но настояха тази структура да носи името на изтъкнатия невидещ поет Георги Братанов. На мен пък силно ми допадна самата абревиатура ЛОСТ, защото посредством този инструмент и посредством графомани (като мен) ще можем да се набираме нагоре и нагоре... Световноизвестният есперантист от града на седемте хълма препоръча също читалищното ръководство да определи пълномощници по места, които да събират членския внос. Националното читалище на слепите "Луи Брайл 1928" е уникална и специфична културна институция и това, което го различава от останалите няколко хиляди градски, квартални и селски читалища, е не само националният периметър на неговата дейност. Читалището е най-голямото издателство на брайлови книги (художествена, учебна, справочна и друга литература) – 20-25 заглавия годишно. То развива успешно и друга дейност – производство на брайлови етикети за лекарства. Към него освен брайлова от няколко години функционира и електронна библиотека, която се ползва от стотици хора с нарушено зрение от цялата страна. Неговите брайлови книги могат да се четат от всеки, независимо кое кътче на България обитава, защото тези книги стигат до читателите посредством услугите на „Български пощи“.

Според мен, дано не греша, знакови за това събрание бяха четири неща.

Първо - всенародната, сякаш неистова любов към Спас Карафезов, избран почти единодушно и с бурни, нестихващи аплаузи. Интересното е, че някои от тези хора преди двайсетина години доста нахъсано му спретнаха вот на недоверие като главен редактор на списание "Зари". Причината за този доста злополучен за г-н Карафезов вот бе фактът, че той наивно и свръхдоверчиво, надали от ламтеж за власт, се нагърби с нови два служебни ангажимента – заместник-председател на Съюза на слепите в България и ръководител на неговата производствено-стопанска дейност. И тогава, силно разгневени, всички от тази редакция, с изключение на Мира Попова, с вот си уволниха своя иначе надарен, но и същевременно доста импулсивен шеф.

Второ - попълването на двете ръководства с млади хора – почти 60 процента. А повечето от вас сигурно знаят, че в ръководствата на други български организации на слепи младите изобщо не са в изобилие, да не кажа, че почти отсъстват.

Трето - изборът и в Настоятелството, и в Проверителната комисия на хора с нормално зрение – Яна Йорданова и специалиста по икономика на транспорта Недялка Кацарова. Така след много десетилетия се преодолява нашата изолационистична нагласа – "Делото на слепите в ръцете на слепите". Тази крилата фраза се приписва на първия председател на читалището академик Петко Стайнов, но и академиците сигурно имат право на грешни постулати.

И четвърто - свръхслабата опозиция. А знаете ли какво твърди първият чешки президент Томаш Масарик, автор на две книги за демокрацията? Той смята, че за да имаме истинска демокрация, е нужна достатъчно силна опозиция. Изглежда трябва сериозно да поразработим, за да си отгледаме една здрава такава, която да ни гарантира по-демократичното функциониране и на нашето читалище. В случая читалищната опозиция бе манифестирана вербално само от един-единствен колега – Хари Хараламбов. Бунтовният наш приятел изказа становище, че цели осем месеца читалищните органи са били престъпно нелегитимни, с отдавна изтекъл мандат. И сякаш за да не разстройва допълнително досегашния председател, той същевременно спести крайно любопитния факт, че Спас Карафезов е може би единственият читалищен председател сред няколкото хиляди такива, получаващ възнаграждение. Не спомена и дума нито за прословутите клиентелистки подходи и практики на стария нов председател Карафезов, нито пък за неговите понякога мегаломански залитания.

Талантливият оратор от Студентски град не успя да изрази предположението си, че за повечето спонсори на читалището надали са особено приемливи самонаграждаванията два пъти в годината на читалищното ръководство, а също че възнаграждение получават и председателят, и секретарят. Подмина даже с деликатно мълчание и неособено перфектното състояние на читалищния сайт. Разбира се, правистът Хараламбов направи това не съвсем случайно. Той сякаш силно се стремеше да не предозира критиката. Изглежда и на него е било известно твърдението на американски психолози, че една критична бележка се неутрализира минимум с пет похвали. А доколкото ми е известно, темпераментният пришълец от града на стоте войводи въобще не е щедър на похвали и ласкателства. И няколко може би дребни неуредици и гафове, на които станахме неволни свидетели и съучастници. При регистрацията не се раздаваха съответните карти за гласуване, което даде възможност и на нечленуващи в читалището (придружителни и случайно попаднали лица) да гласуват като пълноправни негови членове.

Преброителите трябваше да бъдат поне двама души и то в никакъв случай от кандидатите за органите, които избирахме. И нещо, което съвсем не беше дребно - кандидатурата на Асен Стоянов бе отклонена, защото за разлика от Георги Гергов не бил дал своето писмено съгласие за номинация. Но Недялка Кацарова също отсъстваше по време на своя избор и в бързината тя също беше забравила да остави писмено потвърждение, че не възразява да бъде издигната кандидатурата ѝ за член на читалищните органи. И дано не му хрумне на някой опозиционно настроен и граждански активен юрист да оспорва легитимността на събранието!

Разбира се, и Комисията по предложенията за кандидат-членове на читалищните изпълнителни и контролни органи, оглавявана от Йордан Младенов, все пак можеше да бъде като че ли малко по-активна, защото на новоизбрания председател на Настоятелството му се наложи с много голямо неудобство да си посочва сам председателя на Проверителната комисия. Комисия, от която при изригналата еуфория изобщо бяхме забравили, че читалището се нуждае. Впоследствие се оказа, след мълниеносната и безвъзмездна юридическа консултация на Хари Хараламбов, че изборът на председател на въпросната комисия хич не било наша работа, а по устав самата Проверителна комисия си избирала своя началник. Между другото тъкмо в този контролен орган стана и най-сериозното обновяване – почти 67 процента. След две гласувания като трети член там попадна и правникът Михаил Илиев.

С една дума - не липсваха весели и забавни моменти в този наистина важен и дългоочакван форум. Казано под сурдинка, квалификациите за това събрание са доста противоречиви. Едни с умиление гледат на него като на "поредната наша седянка", други с широка усмивка го наричат "голямата веселба", трети с нескрито възмущение го определят като "истинска пародия". Последната характеристика е доста пресилена!

Въпреки някои пропуски и боксувания, събранието си свърши работата, за която бе свикано, и то в много приятна и разведряваща атмосфера. И черешката на тортата почти за всички беше традиционно огромният сандвич и студената бутилка минерална вода, които организаторите щедро ни поднесоха

след събранието.

И накрая - да пожелаем на новото читалищно ръководство и на вечно ентузиазирания и неуморим негов председател Спас Карафезов добро здраве, достатъчно сили и спорна работа в новия им нелек мандат!!!

Ангел СОТИРОВ

ИСТОРИЯ Страшното лято на 1913

С подписването на Лондонския мирен договор на 17 май 1913 г. приключи Балканската война между Османската империя от една страна и съюзените балкански национални държави България, Сърбия, Гърция и Черна гора от друга. Не само Балканският полуостров, но и Европа като цяло бяха изправени пред нови реалности – една многовековна сила, застрашаваща с подчинение само допреди 3-4 столетия целия християнски свят, бе сломена и фактически изतिकана от нашия континент от няколко малки и наглед незначителни, но жизнени и проспериращи страни. И основният принос за това беше на българите.

За българския народ тази война беше война за национално обединение на всички българи в една държава, война за освобождението им от чуждо политическо владичество. Затова беше и небивалият ентузиазъм, с който мало и голямо, млади и стари, мъже и жени буквално даваха всичко от себе си за осъществяването на националния идеал. Българският национален дух бе достигнал висотите на своето величие.

Бленуването от българското общество национално единение обаче не бе орисано да се осъществи. Допуснатите още при подготовката на войната груби стратегически грешки, самонадеяността и лакомията на политическия и икономическия ни елит, маниите на българския монарх да влезе в Константинопол, да седне на трона и да сложи короната на византийските императори бяха факторите, които доведоха до загубата на спечеленото с толкова жертви и усилия, до Първата национална катастрофа в най-новата ни история, до крушение на възжеланията на цял един народ.

В началото на 1912 г. политическата ни класа начело с цар Фердинанд окончателно се ориентира към промяна на курса за решаването на въпроса с поробените българи в пределите на Османската империя. Изоставена е твърдо поддържаната в продължение на десетилетия българска позиция за автономия на единна Македония в смисъла на чл. 23 и 67 от решенията на Берлинския конгрес, което бе единствената реална възможност тази вековна българска земя да се съедини при подходящи условия и време с майката родина. Поемането на курса към военно решаване на проблема (сформирано е новото русофилско правителство на Иван Е. Гешов) обаче означава, че за целта трябва да се търсят съюзници, защото трезвата оценка на собствените сили показва, че това не може да стане със самостоятелна акция. Такива можеха да бъдат Сърбия, Гърция и Черна гора, които също имаха претенции към Османската империя. Това обаче означаваше компромис с дотогавашните български цели и най-вече по отношение неделимостта на Македония. Приемат се сръбските предложения за разделяне на Македония на спорна и безспорна зона – след анексирането на Босна и Херцеговина от Австро-Унгария през 1908 г. Сърбия отчаяно търси излаз на Адриатика. Въпросът за спорната зона трябваше да се решава под арбитража на руския император, в зависимост от приноса на воюващите съюзници. В хода на преговорите сръбите проявяват все повече претенции, поощрявани от просръбската политика на руското правителство. Вардарска Македония трябваше да бъде „освобождавана” от сръбски войски, а основните български сили се съсредоточиха в Източна Тракия,

Родопите и Беломорието, където бяха и главните сили на империята.

Сключеният през май 1912 г. Българо-гръцки договор е с още по-неопределени клаузи по отношение разпределението на освободените територии. И тук българските управници и особено царят проявяват изключително политическо късогледство – такива клаузи не са сключени именно по вина на българската страна. С три пъти по малочислената си, зле въоръжена и зле обучена армия Гърция определено се страхува от пряк военен сблъсък с България при евентуални спорове след войната и нейната дипломация отчаяно се мъчи да постигне споразумение за предварително разделяне на териториите, отвоювани от Османската империя. Фердинанд обаче категорично заявява, че в южна посока България ще бъде дотам, докдето стигне българският войник.

Възползвайки се от политическите грешки на българските управници, още преди края на войната с Турция, Сърбия и Гърция сключват таен военен противобългарски съюз. Той предвижда подялба и установяване на обща граница между двете страни на територията на Македония и съвместни действия срещу България в евентуален бъдещ конфликт. Същевременно започват масови репресии срещу българското население в окупираните от сръбските и гръцки войски територии, които целят неговото прогонване или асимилация. Зачестяват провокациите по демаркационната линия, разделяща българските военни подразделения от тези на доскорошните съюзници. Става известно, че и сръбската, и гръцката армия са в пълна бойна готовност. И с оглед на българските претенции върху цяла Македония и Солун военният сблъсък става почти неизбежен.

Започва война на нерви, в която българската страна проявява самонадеяност и емоционална невъздържаност, нещото на което са разчитали доскорошните ни съюзници. Въпросът е бил да се изчака тяхното нападение, което би ни осигурило определени морални преимущества – много важно е било кой ще бъде обявен за агресор от Великите сили. Защото още в първия ден на започналите бойни действия между съюзниците у убити сръбски висши офицери са били открити отпечатани прокламации на сръбския крал за обявяване на война на България, в които не е попълнена само датата. Румъния и Турция също се готвят за териториални компенсации за сметка на България – факт, който неразбираемо защо беше пренебрегнат както от военното командване, така и от правителството и от Коронния съвет, но който практически предопредели изхода на настъпващия конфликт. В тази ситуация, колкото и да е бил нежелан поради определената си просръбска и прорумънска насоченост, е трябвало да се приеме руският арбитраж.

На 15 юни 1913 новият министър-председател Стоян Данев все пак изпраща делегация за Санкт Петербург за предвидената балканска конференция, свързана с осъществяването на арбитража. В този момент цар Фердинанд извършва чудовищната грешка, която много от съвременните му български политици ще нарекат престъпно безумие. Влакът с делегацията е задържан на гара Горна Оряховица под предлог повреда на железния път. На 16 юни генерал Савов получава устна заповед от царя да нареди на две от петте български армии да атакуват противостоящите им сръбски и гръцки войски в определените за безспорно български по договора и конвенциите на Балканския съюз територии. Замисълът на българския монарх е бил да се направи демонстрация на сила, за да бъдат Сърбия и Гърция по-отстъпчиви на преговорите в руската столица, но това просто се е оказало сметка без кръчмар. За управляващите в тези две страни тази игра се оказва прекрасен подарък и те на 17 юни започват широкомащабна война по целия фронт от устието на река Тимок до Бяло море.

Изненадано от началото на войната, правителството на Стоян Данев още на 18 юни разпорежда спиране на военните действия. Настъпва обръкване във върховното и армейските командвания. Възползвайки се от липсата на съгласуваност между управляващите институции в България, Сърбия и Гърция вземат стратегическата инициатива срещу парализираните по команден път български войски. Едва три дни по-късно Главното командване заповядва всеобщо настъпление на цялата българска армия, което вече не би могло да бъде удържано.

На 28 юни обаче Румъния, мобилизирала предварително войските си, нахлува в опразнената от армейски части Северна България. Два дни по-късно и Турция нарушава сключения наскоро Лондонски мирен договор. Османските войски нахлуват в Източна Тракия, извършвайки истински геноцид над българското население. Във войната се включва и Черна гора, подпомагайки огъналите се сръбски военни сили. България се оказва в огнен обръч от армиите на пет държави.

Войната влошава невероятно международното положение на България. Опасявайки се от превръщането на войната на Балканите в общоевропейска, за която все още не са готови, никоя от

Великите сили не смее да се ангажира с конфликта, а и всяка от тях е имала собствен користен интерес от него. В същото време медиите в Европа и САЩ превръщат страната ни в звяра-агресор, срещу когото са оправдани всякакви действия.

Единственото, на което в този момент е могла да се надява България, е окървавената ѝ, но непобедена армия. От 4 до 10 юли, цели две седмици след нахлуването на румънски и турски войски зад гърба ѝ, Четвърта българска армия успява да спре сръбските и черногорски войски в кръвопролитните сражения на Калиманското плато. Трета армия преодолява сръбската съпротива и устремно напредва, за да прекъсне връзката на сръбската армия в Македония с Белград. Гръцката войска, навлязла в Кресненското дефиле и поставила си за цел да влезе в София заедно с чакащите я на Враждебна румънски войски, въпреки численото си превъзходство, на 14 юли се оказва пред обкръжение и пълно унищожение. Изправено пред опасността гръцкият крал, който води армията, да бъде пленен или убит, гръцкото правителство иска примирие на преговорите в Букурещ преди още нашата делегация да е разбрала за случващото се по поречието на Струма.

Подписаният на 28 юли Букурещки мирен договор означаваше катастрофален за България край на войната. Споразумението за ограбване на България беше коварен и жесток акт от страна на бившите ни съюзници, подпомогнати от задкулисните ходове на Великите сили, с оглед целите и интересите им в предстоящата общоевропейска война. За съжаление нашият политически елит се оказа недалновиден и тесногърд, нещо повече - той беше недостоен за титаничните усилия и колосалните жертви, дадени от българската армия, въпреки всичко останала непобедена.

Българската нация беше осакатена жестоко и непоправимо. Стотици хиляди бежанци от Вардарска и Егейска Македония и от Източна Тракия напускат дом и поминък, за да търсят спасение и убежище в пределите на Стара България. Опитите за протести и съпротива в окупираните от гръцки и сръбски войски земи са смазани безпощадно. Закрити са стотици български училища и църкви, пръскали дълги десетилетия българската просвета, духовна култура и народностна сваят сред сънародниците ни, останали извън пределите на свободна България. Кукуш – цветущ български град, е изпепелен до основи от гръцката войска, посрещната предния ден с хляб, сол и хоругви от жителите му. В Одринска Тракия завръщащите се османски войски поголовно прогонват или безогледно избиват българското население, палейки и унищожавайки селата, през които минават. На издевателства са подложени и българите от Южна Добруджа, останала под румънска окупация. Българската екзархия е преместена от Истанбул в София – сънародниците ни зад граница практически остават без духовен водач и закрила. И въпреки злостните медийни нападки на бившите ни съюзници, проведената именно по тяхна инициатива анкета на американската фондация „Карнеги” безпристрастно доказва, че за дискриминация, жестокости и зверства може да се говори именно спрямо българското население и българските военнопленници.

Страшното лято на 1913 година преобърна живота на стотици хиляди, може би и на милиони българи. С неспирния възход на новоосвободена България също беше приключено. Страната ни попадна в жесток вътрешно- и външнополитически водовъртеж. Включването ѝ в последвалите две световни войни на страната на губещите коалиции окончателно прекърши възможностите за осъществяване на идеала за национално обединение. Ограбена и изтерзана, страната ни десетилетия се люлееше от социални сътресения. С попадането ни в зоната на влияние на управлявания от комунистите Съветски съюз тоталитарната власт осъществяваше последователна политика на национален нихилизъм спрямо останалите зад пределите на родината наши сънародници. Този нихилизъм, липсата на чувство за общност, на отговорност пред народ и родина се всели в душите на голяма част от българите и може би лежи в основата и на социалните сътресения, на които сме свидетели сега, 100 години след злополучния 16 юни 1913 година.

Георги ГЕНОВ

ЛИТЕРАТУРА „Зрящи сърца”

От години един от най-добрите приятели на слепите е радиото. С особена сила това важи за Българското национално радио и в частност за неговата програма "Христо Ботев". Неведнъж в предаването "Познати и непознати" на вълните на тази програма се е разисквала темата за стремежа към по-пълноценен живот на хората, лишени от зрение. В резултат на двустранната връзка преди четири години у водещата на предаването Цвета Николова се заражда идеята за конкурса "Зрящи сърца" със съдействието на Националното читалище на слепите "Луи Брайл 1928". И тази година в навечерието на най-светлия български празник - 24 май, приключи четвъртото издание на конкурса. За определянето на призворите обсъждането беше оживено, докато се стигне до следното класиране - на първо място Румяна Каменска от Баня, на второ място Николай Стефанов от село Остра могила, Старозагорско, на трето място - Богомил Петров от Кюстендил и поощрение за млад автор за Ралица Станева от софийското училище за деца с увредено зрение "Луи Брайл". В същото време журито беше единодушно, че всичките 27 участници в конкурса заслужават уважение, защото с открити сърца споделят своите тегоби и радости, обичта към Родината и болката за нейния труден ден, изповедта за любимия човек, възмущението от язвите на обществото и т. н. В нито един от участниците в конкурса - от Враца до Ахтопол и от Кюстендил до Варна, няма да откриете дребните душички на себелюбивите фарфарони, които изливат чувствата си само под чаршафите. Бих искал да спра вниманието ви на младите автори, които не получиха награди - Гьонюл Мустафа от варненското училище "Проф. Иван Шишманов" и Полина Велкова от Враца. Техният талант е безспорен, пишат все по-хубави стихотворения, които могат да развълнуват всеки. Нека да продължават неотклонно по този път! Ще отбележа и солидната група на сляпо-глухите от ръководения от Калинка Ковачева поетичен клуб "Вдъхновение", които неизменно във всичките издания на конкурса са участвали достойно и са печелили престижни награди.

Поетите, които досега са участвали в конкурса "Зрящи сърца" за стихотворения от хора с увредено зрение, са доказателство, че слепите имат същите вълнения и тревоги като всички останали хора. Само че са станали по-силни, защото са минали през страданието, надмогнали са негодите и въпреки всичко обичат живота и красотата.

Георги ЧЕРНЕВ

Уважаеми читатели, по регламент журито на конкурса "Зрящи сърца" имаше възможност да награди само по една творба от всеки автор. След дълги колебания измежду изпратените от поетесата Руми Каменска произведения комисията присъди първо място на нейното стихотворение "Самота", което имахме удоволствието да публикуваме в предишен брой на списание "Зари". Колебанието на комисията ще бъде възнаградено, като ние Ви предлагаме и другата прекрасна творба на Руми - "Пепеляшка".

ПЕПЕЛЯШКА

В дома на душата си плахо се скрих -
ненужна, сама, неразбрана.
Животът щастливите мои сестри
на бала си шумен покани.

Светът беше моята мащеха зла,
с бездушие той ме отхвърли.
Мечти и надежди пред мен разпиля -
подреждах ги в стихове скръбни.

Глас ведър съчувствено чух да шепти,
глас, който тъгата лекува:
- В небесното царство не искаш ли ти

навеки със мен да царуваш?

Но как ще отида в небесния двор
със старата дрипава дреха,
тъкана от рано прекършен възторг,
от скрита печал без утеха.

Опасния порив за да издържи
на зли ветрове неуморни,
закърпих я с куп неумели лъжи
и лошо прикривана гордост.

С разбираща мъдрост Спасителят мой
докосна ми нежно сърцето.
Загърна ме в Своя целебен покой,
във дреха от слънце по-светла.

Погледна нозете ми прашни с тъга,
вървели след много заблуди.
На вратата в пътя да ходят сега
в кристални пантофки обу ги.

- На бала житейски без страх отиди
и щедро показвай на всички
на Моята обич добрите следи.
Да знаят, че Аз ги обичам.

Румяна КАМЕНСКА-ДОНКОВА

Руската поетеса Ела Крилова за пръв път на български

*Ела Крилова е автор на повече от сто публикации в известни руски списания като "Знаме", "Дружба на народите", "Арион", "Нов свят", "Златен век", "Ден и нощ" (Красноярск), "Вестник на Европа", "Звезда", "Алманах на Всемирния клуб на петербургците", "Ковчег" (Ростов на Дон), "Далечният изток" (Хабаровск), "Зинзивер", "Децата на Ра"; във вестниците: "Цирк "Олимп" (Самара), "Литературная газета", "Поетоград"; в антологиите: "Строфи на века", "Земляци", "Аничков мост" (Санкт Петербург), "45-ият паралел" (Ставропол), "Целувката на Ерато", а също и в чуждестранните издания: "Вестник на руското християнско движение" (Франция), "Времето и ние" (САЩ), "Millelibri" (Италия), "Tuli & Savu" (Финландия), "Russian women poets" (Великобритания, САЩ), "Vorussia" (Полша), "Бостънски куриер" (САЩ), "Кестенов дом" (Украйна), "Отражение" (Украйна), "Руско списание в Атланта" (САЩ), "Съгласуване на времената" (Германия), "Поезия на третото хилядолетие" (Германия), "Edita" (Германия), "Слово" (Германия).
Крилова е автор на осемнадесет книги - стихове и проза. Стиховете ѝ са преведени на италиански, фински, английски, полски език и на иврит.*

*Творчеството на Ела Крилова са забелязали и оценили Йосиф Бродски и Вислава Шимборска.
Римският папа Йоан Павел II я е удостоил с писмено благословение.*

Ела е лауреат на международния конкурс "Съгласуване на времената" (Германия, 2011), носител е и на наградата на вестник "Поетоград" (Москва, 2012).

Ангелът на Магдалина

Светна фенерът и след миг угасна
в смръзналата, безлюдна галерия.
По-добре да се хвърля под колелата,
вместо да гълтам този въздух холерен.
Да живея без Тебе не мога, а с теб -
невъзможно е, кой е изкусител?

В купола син и бездушен, и сляп
ти вгради Възкресенска обител.
Огледай се - пустота, празнота -
нито мост, нито брод, нито сал.
На раменете ти кръстопътят на кръста,
ето я всъщност цялата свобода.
И ще те събори в праха,
ако не го държиш вертикално.
Не от болка, от безсмислие е страхът,
страх от жертва, нелепа, случайна.
Отиде си Ти, но остана войната,
вилнее смъртта, не ни оставя на мира.
Кому е нужна Твоята святост
в скандалната комунална квартира
на битието? Нека ме водят
(Дори в ръкавици, пръстите леденеят),
докато дойде новият ден,
На унижението ми да се посмеят.

Востряковски проезд

С.

А когато умрем, ще се върнем пак вкъщи.
У дома всичко ще си е същото,
само кленовете зад прозореца ще са малко пораснали,
върху нещата като пудра ще легне прахта.
Цветята все така ще мъдруват на прозореца,
бюфетът ще се украси със старинност.
Същите картини ще проблясват на стената.
Само че едва ли ще можем да пийнем
златисто вино
и в цигарения дим
да четем Манделщам като молитва.
Защото ни няма, вече отдавна ни няма.
Но аз вярвам, упорито вярвам,
че когато умрем,
ще се върнем пак в нашия дом.

Рождество

Падна сняг. Станаха по-светли нощите.
И свещта свети по-зорко.
Дева Мария ме гледа с мамините очи
и лъчите в тях са същите.
През прозорчето влиза бодлива свежест,
прегръща ме от краката
до главата и такава нежност
владее в света, сякаш секретният ключ
за райските съкровища е открит
и съдържанието им весело се сипе
надолу със снежна светлина
в нашия прост живот.
Ако снежинката е толкова съвършена,
какво остава за нас, живите?
Нека сме като нея мигновени и тленни
и по-недоверчиви от Тома.
Но тайната на празника винаги
на душите жадни е ясна -
Светлината да роди у всеки
Светлина
от Създателя на всички нас.

Преведе от руски:

Румяна КАМЕНСКА-ДОНКОВА

ОБЩЕСТВО Доставчици, регулаторни органи и изпълнителна власт тероризират потребителите

До тези изводи стига Константин Пенчев - Омбудсман на Република България. На гражданите е отнето едно от най-висшите права - правото на избор. Те не могат да се откажат от услугите на местната топлофикация и от фирмата за дялово разпределение. Не могат да си изберат доставчик на електроенергия. Не работи Националният съвет за защита на потребителите като консултативен орган към Министерството на икономиката и енергетиката. Монополните структури, доставящи обществени услуги, се отнасят високомерно и неуважително към своите клиенти, не зачитат техните права и често ги поставят в унижително положение. Хората се чувстват закрепостени и безсилни да се противопоставят на тези структури, които злоупотребяват с огромното си икономическо и информационно превъзходство над клиента. Правата на българските потребители безогледно се нарушават от доставчиците на различни услуги.

С Тълкувателно решение 3 от 2011 г. Върховният касационен съд прие, че вземанията на топлофикационните, електроснабдителните и водоснабдителните дружества, както и на доставчиците на комуникационни услуги, са периодични плащания по смисъла на чл. 111, буква "в" от Закона за защита на договорите и за тях се прилага тригодишна давност.

Държавната комисия за енергийно и водно регулиране не инициира промяна в общите условия за

доставка на съответните услуги за гарантиране правото на потребителите на избор кое задължение да погасят; за постигане на равнопоставеност в отношенията между доставчик и клиент при коригирането на количествата неизмерена електрическа енергия за минал период, тъй като потребителят се държи отговорен за неизправност на електромер, който не е негова собственост, без да е доказана вината му; за преодоляване на ограничаването правата на потребителите на електроенергия в процедурата за поемане на имуществената отговорност при нанесени материални вреди.

Комисията за защита на потребителите не предприема действия в тяхна защита от нелоялна агресивна търговска практика на мобилните оператори, изразяваща се в ограничаване на свободата им на избор чрез принуда и тормоз, чрез налагане на извъндоговорни пречки, когато потребителят желае да прекрати договора.

Комисията по икономическа политика, енергетика и туризъм при Народното събрание не извърши промени в Закона за защита на потребителите за въвеждане на ограничение за извършване на ремонти на стока в гаранция. Това позволява на търговеца да извършва неограничен брой ремонти на стоката, дори за един и същи дефект, а също и да разполага с дълъг срок за нейния ремонт.

Съгласно чл. 19, ал. 2 от Конституцията на Република България "законът създава и гарантира на всички граждани и юридически лица еднакви правни условия за стопанска дейност, като предотвратява злоупотребата с монополизма, нелоялната конкуренция и защитава потребителя". Задължението на държавата е да брани потребителя!

При топлоснабдяването съществува проблем с несъвършената, неясна и неразбираема методика за определяне на задълженията за топлинна енергия и най-вече заплащането на топлоенергията, отдадена от сградната инсталация.

При електроснабдяването проблем е корекцията на задължения за електрическа енергия за минал период.

При "В и К" услугите е налице несправедлив начин за разпределяне на разхода за вода за общо потребление.

При сметосъбирането съществува несправедлив начин за изчисляване на такса смет и процедурата за освобождаване от заплащане на таксата.

Не е предвидена възможност в Закона за енергетиката за индивидуален отказ от предоставяне на услугата топлоснабдяване на потребителите в сграда-етажна собственост, с централизирано парно отопление. Несправедливи са разпоредбите на чл. 153, ал. 1 и 6 от този закон, според които "всички собственици и титуляри на вещно право на ползване в сграда-етажна собственост, присъединени към абонатна станция или към нейно отклонение, са потребители на топлинна енергия" и "потребителите в сграда-етажна собственост, които прекратят топлоподаването към отоплителните тела в имотите си, остават потребители на топлинната енергия, отдадена от сградната инсталация и от отоплителните тела в общите части на сградата". Тези норми са абсурдни, защото закрепостяват хората. Не е справедливо на един човек, който си е спрял парното, да му събират немалка сума за "сградна инсталация" и да го карат да плаща за услуга, която не желае и реално не получава.

Не се зачита правото на избор на потребителя да заяви кое задължение погасява съгласно чл. 76, ал. 1 от Закона за задълженията и договорите. Доставчиците не изпълняват изричното желание на клиента за плащане по конкретна фактура, а своеволно прехвърлят платените суми към стари задължения.

Методиката за дялово разпределение на топлинната енергия към Наредба 16-334 от 6.04.2007 г. за топлоснабдяването е несъвършена, неясна и напълно неразбираема за потребителите.

Няма възможност за избор на начина на разпределение на топлинната енергия в сграда-етажна собственост. Съгласно Закона за енергетиката в сграда-етажна собственост разпределението на топлинната енергия се извършва по система за дялово разпределение.

Необходимо е да се предприемат действия потребителите сами да избират начините на разпределение на потребената в сградите-етажна собственост топлоенергия. Консумираната енергия следва да се отчита точно чрез средства за търговско измерване. Трябва да се премахне задължителното условие в чл. 153, ал. 5 от Закона за енергетиката потребителите да не демонтират отоплителните тела в имотите си. Целесъобразно е да се въведе задължително унифициране на уредите за отчитане на потребената топлинна енергия; да се премахне начисляването на цена за топлинна енергия, отдадена от сградната инсталация, за тези, които не ползват услугите на топлофикационните дружества; в общите условия на топлофикационните дружества да се въведе правото на избор на потребителя кое задължение да

погасява при наличие на стари и текущи задължения; да се разработи и приеме нова методика за дялово разпределение на топлинна енергия в сградите-етажна собственост, с която да се гарантира правото на потребителите да заплащат реално консумираната топлинна енергия. В областта на "В и К" услугите са налице завишени сметки, неспазване на ритмичността на отчет на индивидуалните водомери, несъгласие с установения период за извършване на проверка на водомерите, несвоевременно отстраняване на аварии.

Тодор МИХАЙЛОВ

ОБЯВА Безплатни юридически консултации

От 11 юни 2013 г. ЦСРИ София предлага нова услуга – юридически консултации за всички слепи и слабовиждащи граждани със загубена работоспособност над 71%, живеещи на територията на София. Консултациите ще бъдат предимно в областта на: социално законодателство, пенсионни, антидискриминационни, трудови, както и въпроси, свързани с човешките права. Услугата ще се предоставя от Хари Хараламбов, юрист, който добре познава проблемите на хората със зрителни увреждания. Заповядайте вторник и петък от 15 до 17 часа в сградата на ул. "Цар Симеон" 110! Консултирането ще се извършва напълно безплатно, изисква се единствено представяне на копие от експертно решение на ТЕЛК.

ПРАЗНИЧНО Успение Богородично

На 15 август, по стар стил 28 август, и по стара българска традиция се празнува Голяма Богородица или Успение Богородично, Успение на Пресвета Богородица. Отбелязва се краят и на Богородичните пости, като се разрешава яденето на риба. На този ден освен именниците празнуват жените, тъй като Богородица се смята за покровителка на жените, бременните жени, майчинството, децата и семейството. Навсякъде из страната в храмовете на Пресвета Богородица или Успение Богородично се правят народни сборове, носят се обредни хлябове заедно с плодове като грозде, диня, тиква, също така жито и царевича и се оставят в църквата, за да бъдат осветени, и след това се раздава с тях както за умрелите, така и за здраве на живите. Според поверията на 14 август вечерта жените, които искали да имат дете, молели Богородица да им помогне, приготвяли дарове и оставали да преспят в църквите, носещи нейното име. Те вярвали, че тя ще им помогне да се сдобият с отроче. На този ден, 15 август, всички млади жени не трябвало да се докосват до нищо с червен цвят, за да не останат бездетни. В църковните писания, стигнали до наши дни, се разказва историята за смъртта на Богородица на 64-годишна възраст. Молейки се един ден в Елеонската гора, пред нея се явил Архангел Гавраил,

носейки ѝ райско (палмово) клонче и вестта за нейното въведение в Божието царство, което ще се състои след 3 дни. С голяма радост приела Божията майка тази вест, че най-после нейното желание да се възвиси в Небесното царство и да бъде заедно със Своя Син ще се изпълни. В деня на Успението ѝ по нейна молба се явили всички апостоли с изключение на един - Тома. Той дошъл след нейната смърт. Тя помолила никой да не скърби за нея, защото тя е щастлива и готова да поеме по отредения ѝ път. На самия ден на нейната смърт се явил и самият Господ Иисус Христос заедно с ангелите и светците, за да я отведе със Себе си.

Тялото на Света Богородица било отнесено и погребано в пещерата, намираща се до селото Гетсимания. На третия ден след смъртта ѝ отворили входа на пещерата, за да се прости и апостол Тома с нея, но пещерата била празна, Светата Майка била възкръснала.

Молитва към Пресвета Богородица

Пресвета Дево, Майко на нашия Господ Иисус Христос, всемилостива защитнице на всички, които с вяра прибягват към Тебе! Погледни на мене от висините на Твоята небесна слава, послушай моята смирена молитва и я пренеси пред Твоя възлюбен Син. О, преблагословена Богородице! Ти си скоропослушница на всички и радост на скърбящите; послушай и мене наскърбения! Ти си уталожителка на тъгите: уталожил и моите тъги и изцери душевните ми и телесни болести! На Тебе, подир Бога, възлагам всичката си надежда! Бъди ми ходатайка и силна застъпница пред Твоя Син Господ наш Иисус Христос! Укрепи вярата ми в Него! Утвърди ме в Неговата любов и ме научи да Те обичам, пресвета Майко Божия, преблагословена Мария! На Твоя всемогъщ покров, пречиста Богородице, връчвам себе си. Амин!

ПРОЕКТИ Успешен завършек на едно успешно начинание

На 12 юни фирма "БГ Асис" проведе заключителен семинар във връзка с успешното приключване на дейностите по проекта "Обучение и заетост на хора с увреждания в специализирано предприятие БГ Асис ООД", финансиран по схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ "Шанс за всички". Мястото на реализиране на дейностите по проекта бе София, а продължителността бе общо 16 месеца от стартирането му през март 2012 г. Проектът беше на стойност 62 155 лв.

На семинара присъстваха служителите на фирмата, част от които в продължение на година и половина бяха и бенефициенти по този проект, както и представители на печатни медии и много гости.

За шестгодишното си съществуване тази сравнително малка, но гъвкава фирма много успешно успява да внедрява на българския пазар множество високотехнологични продукти и услуги за незрящи потребители. Фирмата е изключителен представител на редица водещи световни компании, които произвеждат и предлагат модерни хардуерни и софтуерни продукти, стоки за бита, за свободното време и за ориентиране и мобилност.

От началото на 2011 г. фирмата е регистрирана като специализирано предприятие в Агенцията за хората с увреждания.

Много от наетите по проекта служители се изказаха за практическата полза от реализацията му както лично за тях самите, така и като цяло за дейността на предприятието. Като много съществен момент бенефициентите изтъкнаха предоставената възможност да ползват асистенти при изпълнението на преките им задължения към фирмата. Оказа се, че в някои от случаите малките фирми могат да бъдат не по-малко полезни като резултати и като дейност от големите предприятия и организации, имайки

предвид гъвкавостта и оперативността при предоставянето на стоки и услуги за желаещите да се възползват от тях.

Вероятно, следващата стъпка на "БГ Асист" ще е разширяването на асортимента от предлаганите артикули, както и осигуряването на повече работни места за хора с увреждания, а също и подпомагането за повишаването на тяхната квалификация.

Марина ПЕТКОВА

"Креативни и активни"

Успешен финал на проекта на СКХУ "Раховец 2011 – Горна Оряховица"

В началото на месец май 2013 г. имахме удоволствието да посрещнем гости от шест града на страната – София, Монтана, Силистра, Кюстендил, Габрово и Дряново. Всички те участваха в първия национален турнир по шахмат за купа "Раховец".

Турнирът беше организиран по проект на СКХУ "Раховец 2011 – Горна Оряховица" с ръководител Катя Кряжева и бе финансиран от Фонд "Социална закрила" към Министерството на труда и социалната политика. Партньори по проекта бяха Лайънс клуб "Велико Търново – Царевец", с които си партнираме по трети проект. Общата стойност на проекта е 4245 лева.

Гостите посрещнахме в новия спа хотел "Амбарица" в търговския център на Горна Оряховица.

Съдия на турнира беше Красимир Генчев – арбитър международна категория.

Получи се следното отборно класиране: на първо място "Феникс" Монтана, на второ – "Витоша" София и на трето – "Бялата лястовица" Габрово. В индивидуалното класиране на първо място се нареди Иван Велев от "Феникс" Монтана, на второ Валентин Томов от "Успех Дряново" и на трето – Любомир Василев от "Витоша" София. Най-добре представилата се дама на турнира беше Илинка Дилкова.

Победителите получиха купи и медали, а за всички участници имаше и грамоти.

На вечерята в механата на хотела танцьорите от СКИ "Витоша" създадоха неповторимо настроение с кръшните си хора и ръченици, както и с едно чудесно сиртаки.

Разделихме се с пожелание отново да се срещаме.

Катя КРЯЖЕВА **ПЪТЕПИС** Потопяне във Вечния град

"Уважаеми пътници, след 15 минути ще кацнем на летище Фимичино!"

"Еърбъс" 320 започва да се снижава и описва кръг над зелените поля около Рим. Фимичино е едно от големите летища на италианската столица – четири терминала, магазини и огромен брой пристигащи и заминаващи пътници. До най-близката станция на метрото - гара Термини, може да се отиде с автобус, влак или директно до хотела с маршрутката. Цената варира от 5 до 20 евро. Вероятно агент на

маршрутките ни убеждава на развален английски, че те са най-добрият начин да се отиде до който и да е хотел в Рим. За удобството не се съмняваме, но това за мен и съпругата ми би струвало 40 евро. Ние сме опитни туристи и избираме най-евтиния вариант – автобус. След няколко минути се носим по магистралата, очакващи първата среща с Вечния град. Никога не сме били в Италия, но много сме слушали и чели за нея, затова очакването е примесено с любопитство и едно особено вълнение. Освен изключителните си исторически забележителности тази страна се слави с хубавото вино и истинската храна.

Около магистралата се простира зелено хълмисто поле с неголеми ферми в далечината. Изведнъж по протежението на един дълъг хълм, на фона на синьото небе, се появява редица от дървета, които приличат на големи разпънати чадъри. Странно и красиво!

Пейзажът се сменя с навлизането в града. След малко сме на гара Термини. С приближаването на гарата се вижда статуя, според нас на Йоан Павел II. Той е загърнат в роба и когато минеш от предната страна, виждаш, че с едната си ръка е разгърнал робата и е готов да приюти под нея всеки, който търси убежище или утеха. Знаехме, че изкуството блика навсякъде в Италия, но не очаквахме и тук, на тази крайна гара, да видим подобно нещо.

Метрото в Рим е по-ново от тези в Лондон и Париж и съответно е по-добре уредено. Станциите имат два вида ориентири – релефна линия, очертаваща ръба на перона, и друга с по-различен релеф, която те отвежда към изхода на станцията. Вторият вид ориентир с надлъжни изпъкнали линии може да се види и на други обществени места. Във влакчетата освен имената на станциите се съобщава от коя страна се намират те.

Италианците наистина са интересни хора. На пътя са може би малко по-недисциплинирани от нас. Стъпваш на пешеходната пътека и виждаш с учудване, че приближаващият моторист не спира, а дава газ. По-нататък кола е преградила "зебра" и хората я обикалят без особено възмущение. Изглежда пешеходецът си дава сметка, че като седне зад волана и той ще направи същото, затова не се сърди. Още нещо ни направи впечатление в самото начало. В метрото близо до нас стоят момиче и момче чужденци, които поради по-различни хигиенни навици или липса на баня в квартирата миришеха на пот. Седящият до нас италианец ги посочи и каза – "Тези миришат ужасно". Всичко това е доста по-различно от Лондон, но някак си по-нашенско.

Хотелът ни се намира в близост до борова гора. Наоколо ухае на бор и упойваща миризма от един цъфнал храст, който съпругата ми каза, че е булчин венец. Дърветата трудно могат да се нарекат борове. Те са същите като онези, които видяхме край магистралата. Стъблата им са прави и високи, а най-отгоре имат широко разперена корона. Това вероятно е някакъв субтропичен бор.

Ние сме гладни и много бързо намираме кварталната пицария, която предлага пици само за вкъщи. Купуваме две и се отправяме към горичката. Сядаме на едно паднало дърво и похапваме прекрасната "Куатро формаджи" – пица с четири сирена. Блатът е тънък, а сирената са в изобилие и няма никакви домати. Доминира вкусът на синьо сирене. Италианските сирена, за разлика от френските, не са толкова миризливи, но са твърди плътни и сухи. Пармеджано, което носи името си от град Парма, когато се стрие с ренде става като пясък. Запечено - всичко това е прекрасно! От горичката се вижда куполът на катедралата Свети Петър, но сме твърде уморени да се насочим натам.

На следващия ден отново метрото и след половин час се потапяме в морето от забележителности, където си дават среща Античността със Средновековието и Ренесанса. Стоим пред Колизеума, който всъщност представлява огромен амфитеатър, чието построяване е започнало през 82 година и е завършило през 88 година от новата ера. Първоначално побирал 50 хиляди души, но по-късно е бил издигнат още един етаж за най-бедните и местата станали 75 хиляди. На това място за зрелища са се сражавали гладиатори или са били пускани християни срещу лъвове и тигри. Арената е била покрита с пясък, който след всяко представление идеално се е изглаждал. Сама по себе си тази арена е уникално съоръжение. Отдолу е имало различни декори, включително и цяла горичка от дървета. Понякога е могло това място да се наводни и пред очите на зрителите да се възпроизвеждат морски битки.

Зрелищата са били безплатни. В случай че завали дъжд, моряци опъват отгоре платнище с големина 22 декара. Този театър е наречен Колизеум заради намиращия се по това време наблизко колос на Нерон. Два пъти е пострадал от земетресения, щетите от които личат и днес. Народът е започнал да разграбва камъните от него. За да го запази, папа Бенедикт XIV е сложил кръст на останките и разграбването спряло.

В старата част на града всяко нещо, всеки камък е забележителност. Минаваме покрай стари малки и по-големи базилики. За разлика от други антични градове, където сградите са близо една до друга, тук има простор. Някогашните булеварди на Рим са били широки и с добра настилка. Тук-там ни срещат „римски воители“ и предлагат да се снимаме с тях. На други места индийски факири в оранжеви одежди правят главозамайващи трикове. Един е седнал на стол и в ръката си държи дълга летва, на върха на която е седнал друг факир. Ръката на онзи отдолу не трепва.

Минаваме покрай форума и стигаме до Пантеона – храм на всички богове. Той представлява огромна кръгла постройка с купол отгоре. Отпред има колонада във формата на триъгълник. Куполът е широк 43 метра, като в периферията си е по-дебел и постепенно изтънява към центъра, за да завърши с дупка по средата широка 8 метра. От нея вътре струи светлина. Пантеонът е толкова висок, че отдолу този отвор изглежда като заешка дупка. Храмът е бил построен от Агрипа, помощник на император Октавиан Август. По-късно е бил напълно разрушен и отново възстановен през 118 г. от новата ера. Тук са погребани много кралски фамилии, а така също на това място е пожелал да бъде погребан и художникът Рафаело.

Не усещаме умора, само сме ужасно жадни. Сядаме в едно заведение и поръчаме една сода и едно кафе. Пием жадно, плащаме главозамайващата сметка от 11 евро – най-скъпата сода, която някога съм пил – и продължаваме към Фонтано ди Треви. Бяха ни предупредили за цените, които варират в ресторантчетата с огромни разлики.

Фонтано ди Треви може би е най-величественият фонтан в света. Тук се съчетава свежестта на бликащата вода с изящните скулптури в нея. Древноримски божества свирят с раковини, Посейдон прави жест да укроти водата, а два коня се мъчат да излязат от нея. Всяка скулптура излъчва сила и напрежение. Формите са така перфектно изваяни от камък, че сякаш камъкът оживява. Водата до този фонтан идва по акведукт, построен преди 2000 години, а самият той е направен през 1736 г. Всеки се мъчи да си пробие път сред множеството, да види отблизо тази красота и да си потопи ръката във водата. Някои хора хвърлят монети с пожелание да се върнат пак на това място.

Изморени сме, сядаме на Испанските стълби за отмора. Това са 138 стъпала, водещи към една базилика, украсени с цветя и фонтан отпред. Хиляди хора са насядали по тях за кратък отдих. Съзнаваме, че не може да видим всичко. Плисва дъжд и огромното множество се насочва към най-близката станция на метрото. Веднага се появяват търговци, предлагащи чадъри. Искат пет евро и свалят до три след пазарлък.

На следващата сутрин закусяме в кварталното кафе. Втори път влизаме тук и вече сме част от постоянните посетители. Съдържателката ни поднася чай, кафе, кроасани и понички, обилно поръсени с пудра захар. Това е традиционната италианска закуска. Хората хапват спокойно, един мустакат чичко с пудра по мустаците от време на време излиза навън с кроасана, влиза вътре, накрая плаща и си заминава. Плащаме и ние и се насочваме към Ватикана.

Ватикана е държава в града Рим, но в нея се влиза напълно свободно. Музеят на Ватикана е първото място, което посещаваме. Инвалидите, заедно с придружителите си, влизат тук напълно безплатно. Необходимо е обаче да представят документ, че са инвалиди. За да обиколиш този музей, трябва да изминеш 7 километра по неговите коридори. Тук са събрани скулптури, картини и други произведения на изкуството от различни места по света – включително от Древния Египет и Гърция. Не мога да опипам всички статуи. Те са поставени доста високо. Мога да докосна само стъпалото на някоя скулптура, обуто в сандал. Учудвам се в какви детайли е изваян кракът - с пръстите и ноктите на тях! Не мога да си представя с каква техника е обработван мраморът. Всичко е свършено направено и перфектно полирано. В този музей са и четирите стаи изрисувани от Рафаело. Неусетно се озоваваме в Сикстинската капела. Това е мястото, където се затварят кардиналите, когато трябва да изберат папа. Според съпругата ми това е най-величественото място, което някога е виждала. Рисунките тук са направени от Микеланджело. Творбите му са ненадминати. Един от уредниците непрекъснато призовава посетителите да пазят тишина.

Минаваме покрай стотиците чакащи да се качат на купола на катедралата Свети Петър и влизаме в прохладния величествен храм. Няма вече бутаница. В огромното пространство на базиликата има място за всички. Цялата катедрала Свети Петър е проектирана от Микеланджело, но той не е доживял да я построи докрай. Усещането, което завладява човек, е смесица от лекота, спокойствие и присъствието на огромно величие. То се чувства във въздуха. Излъчва се от всяко нещо. Има и някакъв

магнетизъм, който отдалече те привлича да дойдеш и да не искаш да си тръгнеш. Катедралата има три купола, като централният е висок 119 метра. В основата му има множество прозорци, от които струи светлина. Поради голямата височина те се сливат и изглежда, че куполът виси в небето. Цялата тази конструкция не се крепи на нито една колона. Много по-късно англичаните се опитват да направят нещо подобно в Лондон в катедралата Свети Павел. Така и не са могли да разберат как е закрепен куполът в Рим! Свети Павел е висока 64 метра и при строежа са използвани доста по-съвременни технологии. Мисля си, че цялото това изкуство на това място и уникалното строителство нямаше да бъдат възможни без Божия промисъл. Долу се намира гробът на апостол Петър. Първата базилика е построена на това място в началото на четвърти век от император Константин. Той именно е въвел християнството като официална религия. Вдясно от входа на катедралата има параклис - целия в злато и живи цветя. На дългите редици пейки седят монахини, богато и бедно облечени хора, стари и млади - всички вгълбени в молитва. Тук е и прочутата статуя на Микеланджело "Пиета". Изобразена е Света Богородица като млада жена, която държи мъртвия Иисус Христос. Скулпторът е предал неизмеримата скръб и болка на Дева Мария, която държи в скута си измъченото, покрито с рани тяло на сина си, така както го е държала като малко дете. На лентата, минаваща през гърдите ѝ, Микеланджело е издълбал името си, защото е подозирал, че по-късно други ще имат претенции да са направили това величествено творение.

Пред статуята на Свети Петър винаги има опашка от хора, които докосват крака му. От многобройните докосвания палецът на единия му крак е изтрит почти до основата.

Долу в криптата на катедралата са разположени саркофагите на много папи. Те са направени от мрамор и отгоре върху капака релефно е изобразен лежащият вътре папа. Изображенията са много точни, защото на всеки един от тях преди да бъде погребан е направена посмъртна маска. Сега вече можах да опипам лицата на папите, някои от които бяха живели през XIII век.

Излизаме на площад Свети Петър, който е непосредствено пред храма. Той целият е обграден от колонада със 140 скулптури отгоре. Колонадата представлява полукръг, чийто краища опират в катедралата. По този начин се създава впечатлението, че катедралата е прегърнала всички, намиращи се на площада. Бавно тръгваме по една от уличките към метрото. Сядаме в едно малко заведение и хапваме пържени кръгчета патладжан с настъргано отгоре сирене. Студеното бяло вино е божествено. Жалко, че една чашка струва 5 евро и това ме кара да потисна жаждата си. Минаваме покрай един магазин, купувам си цяла бутилка за 3 евро и блажено я отварям в хотела.

На третия ден е горещо. Разхождаме се в парк "Вила Боргезе" и съвсем случайно попадаме на изложба на сладолед. Всъщност това е състезание на производители на сладоледи. Плащаш определена сума и опитваш някои от техните деликатеси. Следва гласуване и накрая се обявява кой сладолед е спечелил състезанието. Седим пред театър "Буратино", където се гълпят деца и малко тъгуваме, че на другия ден трябва да си тръгнем.

Последната сутрин отново сме в кварталното кафе. Нашата приятелка ни казва довиждане до утре, а ние не можем да ѝ обясним на италиански, че си заминаваме. Последно пазаруване в най-близкия супермаркет и се отправяме към летището. Много неща си заслужава да купи човек от Италия. Храните са горе-долу на същите цени като в България. От едно пътуване обаче най-дълготраен спомен остава от купените сувенири.

Наближаваме летище София. Седя и си мисля – някъде долу и напред е София. Колко е хубаво да отидеш някъде, да се възхитиш на непознати и интересни места, а после да се върнеш у дома!

Споменът от всяко пътуване остава завинаги. Завинаги ще остане и Рим в нашите сърца.

Уважаеми читатели, ако желаете да опипате макети на почти всичко, за което стана дума по-горе, заповядайте в Центъра за социална рехабилитация и интеграция за хора със зрителни увреждания в София.

Йордан МЛАДЕНОВ

СПОРТ Първо държавно първенство по шоудаун

Варна, 21-23 юни 2013 г.

В периода 21-23 юни в черноморската ни столица Варна се състоя Първото държавно първенство по шоудаун, организирано от Федерация "Спорт за хора със зрителни увреждания". Състезанието се протече в Училище за деца с нарушено зрение "Проф. д-р Иван Шишманов". Първенството се проведе в следните категории: девойки до 20 г., младежи до 20 г., жени над 20 г. и мъже над 20 г.

Участваха спортисти от спортните клубове "Атлет" Варна, "Болид" София, "Витоша" София, "Доростол - 2011" Силистра. В потоците, където шоудаунърите бяха по-голям брой, бяха разделени в групи. Така на 21 юни започнаха двубоите в груповата фаза при мъжете и жените над 20 г. На 22 юни преди обяд се състояха съревнованията при девойките и младежите до 20 г. Следобедът продължи с финалните мачове при жените и срещите при мъжете. На 22 юни вечерта в три от категориите имаше крайно класиране и се състоя церемонията по награждаване за девойките и младежите до 20 г. и при жените над 20 г. Медалистите са:

Девойки до 20 г. – 1. Джанан Саид – МСД "Атлет" Варна; 2. Бехие Шенол – МСД "Атлет" Варна; 3. Байрие Емин – УСК "Болид" София; 4. Евгения Петрова – МСД "Атлет" Варна.

Младежи до 20 г. – 1. Николай Пармаксъзов – МСД "Атлет" Варна; 2. Мариан Пересев – УСК "Болид" София; 3. Станимир Иванов – СКХУ "Доростол - 2011" Силистра; 4. Димитър Младенов – УСК "Болид" София.

Жени над 20 г. – 1. Стела Стефанова – СКИ "Витоша" София; 2. Сияна Пенчева – СКИ "Витоша" София; 3. Петкана Ботева – СКИ "Витоша" София; 4. Верка Констандовска – УСК "Болид" София.

За шампионите и вицешампионите освен медали имаше и купи. Наградите връчиха председателите на спортните клубове-участници в първенството – Дейвис Видолов, Добромир Удрев и Ресмие Ибрахимова. В церемонията по награждаване асистенти на председателя на Федерация "Спорт за хора със зрителни увреждания" бяха 9-годишните Траяна Атанасова и Владислав Стефанов, които със своя детски ентузиазъм направиха събитието много приятно и запомнящо се.

На 23 юни преди обяд се състоя и разпределението на медалите при мъжете. След приключването на срещите с медали се окичиха следните шоудаунъри:

1. Веселин Кушнеренков – СКИ "Витоша" София; 2. Димитър Димитров – СКИ "Витоша" София; 3. Седат Мусин – СКХУ "Доростол - 2011" Силистра; 4. Христомир Пандов – СКИ "Витоша" София.

Наградите връчиха съдиите и председателят на федерацията.

Главни съдии на Първото държавно първенство по шоудаун бяха Антония Рикова, Виктория Димитрова и Цветелин Кръстев. Техни помощници бяха Иван Янев и Георги Гергов, като последният беше и главен координатор на целия съдийски апарат и отговаряше за съдийските наряди и попълването на схемата.

Домакините от училището, които предоставиха цялата си налична база за перфектното провеждане на държавното първенство, заслужават най-дълбоки благодарности. За отличното протичане на това голямо събитие изключително много допринесоха ръководителите на училището Жулиета Петкова и Петър Петров, които по всяко време бяха готови да окажат съдействие за каквото и да било. Също така благодарности заслужават Геновева Зашева, Евелина Кирязова, и разбира се, председателят на младежкия спортен клуб към училището "Атлет" Ресмие Ибрахимова, които постоянно оказваха съдействие на организацията. Лекар на състезанието беше д-р Колева, която се грижи по принцип за здравето на учениците в училището.

Без никакъв въпросителни може да се заключи, че изборът на черноморската ни столица за домакин на Първото държавно първенство по шоудаун беше правилен и сполучлив. Трябва да се отдаде заслуженото и на малкия екип, който организира и изнесе на плещите си това събитие. Това бяха Стела Стефанова и Любомир Василев. Доброслав Илиев също се включи много активно и адекватно в

организацията на машабното мероприятие.

Българската национална телевизия отрази Първото държавно първенство по шоудаун, като в своите централни спортни емисии на 22 и 23 юни оповести шампионите в съответните категории.

Първото държавно първенство по шоудаун стана възможно благодарение на финансовата подкрепа на Агенцията за хората с увреждания и Министерството на младежта и спорта. Целта оттук насетне в този вид спорт е на първо място провеждането на държавните първенства да бъде ежегодно, а на второ място да започне да се трупа международен опит, който към момента е почти нулев. Не на последно място е и грижата за разширяването на географията на шоудауна и започването на неговото практикуване в повече клубове, членуващи във Федерация "Спорт за хора със зрителни увреждания". От настоящата 2013 г. IBSA направи промени в правилника по шоудаун. Новият правилник също е преведен и достъпен и може да се свали от www.vitoshabg.com, където има и допълнителна информация за спорта шоудаун. Наред с всички промени има и промяна на хилките, те вече са по-тесни, с максимална ширина на площта до 7.5 см. Друга промяна е нивото на централната разделителна дъска, която по стария правилник отстоеше на 14 см от игралната повърхност на масата, а по новия правилник само на 10 см. Една от съществените промени, касаеща съдиите, е, че има възможност, когато главният съдия не е сигурен какво точно да отсъди, просто да обяви "лет" и да поднови играта с повторение на последния сервис.

Към юли 2013 г. на територията на страната има 5 маси за шоудаун – 3 в София и по 1 във Варна и Силистра. Предстоящо е производството на още 2 маси, които ще бъдат за Благоевград и Варна.

Надеждите са повече от спортните клубове, членуващи във федерацията, да успеят да въведат този абсолютно достъпен и интересен спорт за всички зрително затруднени, без оглед на възраст и пол.

Иван ЯНЕВ

Регионално първенство по спортен риболов в София

На 27 юни край Панчаревския водоем се състоя традиционното регионално първенство по спортен риболов за хора с нарушено зрение. Тази надпревара ще се запомни с изключително утежнената метеорологична обстановка. През цялата нощ, предшестваша състезанието, дъждът не спря обилно да напоява столицата. Сутринта валежите продължиха. Риболовците от СКИ "Кракра" Перник така и не пристигнаха поради претърпяно пътно транспортно произшествие. За огромна радост перничани се отърваха с малки материални щети. Някои от столичани също бяха възпрепятствани от небесния водопад. В крайна сметка от 19 записали се край водната площ застанаха 12 риболовци от двата столични клуба "Пираните" и "Витоша", които не бяха ентузиазирани от студа, дъжда и вятъра, но трябваше да се пробват и да надхитрят спотайващата се във водите риба. Съревнованието стартира в 9 часа и по регламент трябваше да продължи 4 часа. Като че ли времето щеше да се смили над вече мокрите риболовци, защото дъждът понамаля, а даже по някое време и напълно спря. Но това беше през първия час, час и половина. Именно тогава Иван Янев извади една каракуда, тежаща 150 гр., а след него и една от двете дами - Величка Николова, успя да излъже 100-грамова каракуда. След това дъждът заваля отново и с още по-голяма сила, а риболовците, които в първите минути не оставяха въдиците, по-късно бяха принудени от водната стихия да ги изоставят и да се скрият под няколкото заслона, с които рибарникът разполага. Съдиите, виждайки, че няма шанс за спиране на дъжда, обявиха, че състезанието се съкращава с 1 час и така турнирът по спортен риболов за софийския регион приключи в 12 ч., а 2-те каракуди останаха единствените уловени през този ден риби. Така

всички, които нямаха късмет този ден да имат улов, заеха 3-ото място.

Церемонията по награждаването се състоя под един от заслоните, а главният съдия Стоян Вълчев награди победителите, за които имаше медал и скромна парична премия. Всички участници в мероприятияето получиха грамоти. Главен организатор на състезанието беше Пламен Бакърджиев. Главният "виновник" въобще да се осъществи и това спортно мероприятие Асен Алтънов - председател на столичната съюзна организация към ССБ, изказа своята голяма и искрена благодарност към всички, които, въпреки метеорологичните условия, дойдоха и взеха участие в традиционното регионално състезание по спортен риболов. Помощници на главния съдия бяха Михаил Цветанов и Любомир Павлов, които по всяко време оказваха съдействие на незрящите риболовци. Тазгодишното регионално състезание по спортен риболов беше подкрепено материално от РСО София към ССБ и Столична община, а читалище "Луи Брайл 1928" също спомогна със своя автомобил за транспортирането на част от участниците.

След това мероприятие стана ясно, че занаяпред трябва да се проектира и резервен вариант, за да не се стига друг път до подобна ситуация, която повлия върху масовостта и доброто качество на проявата. В крайна сметка подобни състезания се организират за всички хора със зрителни увреждания и всички трябва да полагат максимални усилия повечето от тях да бъдат обхванати в спортните дейности. Хубаво е да се каже, че въпреки форсмажорната ситуация, организацията на цялото мероприятие беше на много високо ниво и всички от екипа заслужават отлична оценка за положените усилия.

Иван ЯНЕВ

Приятелска среща на Карандила

От 11 до 13 юни спортните клубове към ССБ "Туида" Сливен и "Светлина" Шумен бяха на тридневен лагер-сбор на връх Карандила. Проведе се двустранна среща по шахмат, спортна табла и канадска борба в станция "Стелит" в Природен парк "Сините камъни".

Участниците се стараеха да покажат максимално най-добрата страна от своите възможности.

Резултатите бяха почти равни. Утвърденият съдия по шахмат Братой Братоев отличи за водещ в състезанието клуб „Светлина” Шумен. За приятелската среща по спортна табла заровете бяха в полза на същия клуб и съдията Георги Динев им отсъди първото място.

В спортната среща по канадска борба повече сила показа отборът на Сливен и заслужи първенството в класацията.

Секцията по туризъм на двата отбора проведе оздравителни излети до местността Меча поляна и Драгиева чешма. Присъстващите се запознаха с легендите и историческите особености на двата обекта. Под въздействието на разказите туристите успяха да уловят нишката, свързваща славния хайдушки Балкан, огласян от Чинтуловите възрожденски песни, с настоящия облик на защитения обект - Природен парк "Сините камъни".

След вечеря всички използваша времето да споделят своите преживявания през деня, да се повеселят и попеят.

Вече няколко години двете организации поддържат приятелски взаимоотношения, като се срещат и спортуват заедно. Срещи от тоя род оставят трайни спомени и приятелства за цял живот. Нека и за в бъдеще да направим така, че да запазим този безценен дар – ПРИЯТЕЛСТВОТО!

СЪЮЗНА ДЕЙНОСТ Ръководството на РСО София се отчете за половин мандат

На 29 юни 2013 в Централно управление на ССБ се проведе отчетна конференция на софийската съюзна регионална организация. Подобни мероприятия някога са провеждани ежегодно. Днес поради липса на средства 16-те РСО се ограничават с регулярните годишни събрания на териториалните организации. Тъй като през 2013 г. се преполовява мандатът на сегашното ръководство, последното възприе за удачна идеята да се отчете за свършеното дотук и да нанесе корекции в политиката на организацията, ако такива са необходими.

Освен пълномощници от София, Перник и Самоков конференцията уважиха и официални гости, сред които Минка Владимирова – директор на дирекция "Социални дейности" към Столична община, г-жа Бижева – зам.-директор на Регионална агенция за социално подпомагане – София, Катя Кръстанова – директор на дирекция "Бюро по труда" – Люлин, Васил Долапчиев – председател на ССБ, Емил Узунов – председател на КС на ССБ, Йордан Младенов – директор на Център за социална рехабилитация и интеграция – София, Спас Карафезов – председател на Национално читалище "Луи Брайл 1928". След прочитането на доклада на присъстващите бе дадена възможност да се изкажат. Георги Минчев – преподавател в СОУДНЗ "Луи Брайл", засегна проблема с достъпа на незрящите до метрополитена. Освен неудобството при преминаването им при влизане в метростанциите той маркира и друго такова, свързано с озвучаването в мотрисите. Г-н Минчев счита, че на места то не е задоволително и пътниците със зрително увреждане не могат да се ориентират.

Керанка Милушева повдигна въпроса за закупуването на помощни технически средства. По нейно мнение асортиментът на внасяните тифлоприбори е прекалено ограничен, а цените са високи. Васил Долапчиев припомни, че внасяните от чужбина помощни средства, които ССБ предлага на своите членове, вече могат да бъдат закупувани от тях с 20% отстъпка за сметка на организацията. Той оправда закупуването на по-малък брой приспособления със свития пазар и приведе пример с азиатски сайтове, които продават евтино, но само при поръчка, надвишаваща 1000 бройки. Затова Съюзът е принуден да разчита на европейски партньори. Тук Асен Алтънов припомни, че в касата на РСО София са налични над 2800 лв. – оборотни средства, с които след поръчка и продажба отново ще се набавят тифлоприбори от чужбина.

Критични бележки по доклада и цялостната работа на РСО София отправиха Живка Павлова и Радко Диков. Според Павлова с подобно събрание се нарушавал Уставът на ССБ. На това твърдение Хари Хараламбов възрази, че уставът действително не регламентира подобен тип мероприятия, но не ги и забранява. Радко Диков поиска информация за два от имотите – собственост на ССБ в София. Васил Долапчиев информира, че имотът, намиращ се на ул. "Хан Аспарух", е обект на дългогодишен съдебен спор. Относно имота на бул. "Сливница" председателят обясни, че поради възбрана от собственици на съседен терен, строителство за момента не може да бъде извършвано.

Акценти от доклада на РУС

Доста трудна задача е в краткия формат, който изисква такава публикация, да се обобщи всичко свършено от и в организацията през последните две години и половина. Правим го тук с уговорката, че наблягаме на най-същественото по наша оценка. Докладът може да бъде изтеглен от страницата на организацията: www.ssb-sofia.org.

Към момента РСО София наброява 1483 членове, обединени в 7 ТСО. Важна стъпка през изтеклия период бе сливането на 3 териториални организации – ТСО "Витоша", ТСО "Оборище" и ТСО "Триадица", в една обща – ТСО "Съединение" с председател Даниела Дамянова.

През отчетния период с подкрепата на ССБ бяха открити два рехабилитационни центъра – в София (април 2011 г.) и в Перник (октомври 2012 г.).

На всеки председател и сътрудник на ТСО е осигурен компютър, предоставен от спонсори.

През 2012 г. РСО София спечели проект към Българска хранителна банка, по който и до момента продукти получават 200 зрително затруднени от София. Проблем, възникващ при досегашната практика на хранителната банка, е, че по различни причини при разпределянето на натуралните помощи не се явяват всички одобрени за получаване или техни представители. Остават неразпределени количества от бързо развалящи се храни с много ограничен срок на годност. За да се избегне това в бъдеще, се обмисля включването на още 20-30 членове на РСО в списъците на банката.

През 2012 г. инж. Андрей Василев пусна в продажба разработения от него бял бастун. Той получи сериозна подкрепа от РСО София при дистрибуцията на това помощно средство. Инж. Василев е един от малкото специалисти у нас, занимаващи се с ремонт на пихтови машини. Ролята на РСО София е да популяризира тази му дейност, помагайки по този начин и на владеещите брайл в столицата.

За периода от 30 месеца със съдействието на организацията по програми към Бюрото по труда са назначени 11 човека, включително отговорник за връзките с обществеността. През септември 2012 бе пусната уебстраница (www.ssb-sofia.org), съдържаща подробна информация за организацията и нейните дейности. Периодично на сайта се публикуват новини за актуалните събития, интересоващи членовете ни. Оттам могат да се изтеглят и формулярите за различните типове помощи, отпускани от и чрез ССБ.

От юли 2012 г. РСО София издава бюлетин, включващ всички най-важни публикации и новостите около организацията, каталози от библиотеката на НЧ "Луи Брайл 1928", обяви за конкурси, в които могат да вземат участие хора с нарушено зрение. Отговаря се и на писмата, получавани на електронните пощи на организацията и Хранителната банка.

От началото на тази година РСО София започна да си партнира с "Глобул" по администрирането на мобилната комуникационна група, създадена преди години от Ели Станишева. Групата и в момента е отворена за нови членове.

Регионалната организация предприе няколко сериозни действия с цел подобряване на условията в района на жилищния комплекс на бул. "Европа" 138. През февруари тази година бе отпуснато необходимото количество гипсокартон за бл. 1 и 2. В момента се събират оферти за започване на ремонтни работи. През лятото на 2012 г. Столична община финансира подмяната на по-голямата част от асфалтовата настилка в комплекса. Поставен на дневен ред бе и дългогодишният казус с преминаването на абонатите от района към електроразпределителното дружество "ЧЕЗ".

Във връзка с достъпната среда организацията поддържа непрекъснати контакти с различни институции. Въпреки неприятната ситуация около пропускателния режим, може да се каже, че метрото в София днес е далеч по-достъпно. Но това не се отнася за страницата на Центъра за градска мобилност, в която бе поставен картинен код. И досега той е пречка пред потребителите на мобилни телефони, които не могат да се информират за движението на градския транспорт в столицата. Още няколко препоръки към общината, отправени от регионалната организация, чакат одобрение.

По-важните са изграждане на пасарелка на бул. "Европа", поставяне на 55 звукови сигнализатори на светофари, централизирано управление на говорещите табла и светофарните уредби и други.

Събития със засилена роля на организацията, които си заслужава да бъдат споменати, са тържественото събрание-концерт за 90-годишния юбилей на ССБ в Младежкия театър, изложбата на плетива, изработени от незрящи жени, кампанията на ТВ7, чиято цел бе популяризирането на проблемите на незрящите, гостуването на самодейци от СКИ "Витоша" в Турция, за да представят български народни танци, аржентинско танго и салса. На три пъти бяха организирани големи тържества за Коледа, 3 декември и Първа пролет. В тях взеха участие незрящите изпълнители Нено,

Орхан Мурад, Деси Иванова, вокална група "Феникс" с ръководител Георги Холянов, "Веселите момчета" и др. Средният брой на присъстващите на тези събития бе около 400 души.

Друго нетрадиционно събитие с водещата роля на столичната структура се състоя на 14 октомври 2012 г. по повод Деня на белия бастун. Съвместно с Центъра за рехабилитация, фондация "Хоризонти" и Националното читалище на слепите бе проведено изложение на стоки и услуги за незрящи под надслов "Ние сме едни от вас, но го правим малко по-различно", с цел да се покаже как хората с такъв проблем се справят в ежедневието си и кои помощни средства им помагат да живеят пълноценно. Бяха изложени голям брой тифлоуреди, предоставени от ССБ, Център за рехабилитация и социална интеграция София, фондация "Хоризонти", Национално читалище "Луи Брайл 1928", "БГ Асист", фондация "Очи на четири лапи", която се включи с демонстрация на работа с кучета-водачи, а от СКИ "Витоша" показаха как незрящите могат да практикуват спорта крикет.

За отбелязване в спортната дейност са провеждането на Балканско първенство по шахмат и опитът за възкресяването на един позабравен вече спорт сред незрящите – академичното гребане. Организацията разполага с две оборудвани лодки, базирани на езерото в Панчарево. Очаква се стартирането на тренировъчния процес.

Споменатите събития са само малка част от богатата дейност на РСО София, която от няколко години насам се превърна от изостанала и запусната организация в една от най-авторитетните и полезни за незрящите хора съюзни структури.

Александър ВЕЛКОВ

Международна конференция

От 20 до 24 май 2013 г. в хотел "Новотел" Пловдив се проведе международна конференция на тема "Участие и интеграция в обществото. Ефективната комуникация като начин за преодоляване на социалната изолация на сляпо-глухите".

Тя се състоя в рамките на проект "Анализ и прилагане на модели за обучение на интерпретатори-придружители за работа със сляпо-глухи за повишаване на тяхната социална интеграция", защитен от Националната асоциация на сляпо-глухите в България с председател Димитър Парпанов. Проектът е финансиран по Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси" и се реализира в продължение на 14 месеца. Партньор по проекта е Унгарската асоциация на сляпо-глухите.

В конференцията взеха участие около 150 представители от целевата група по проекта – сляпо-глухи с техните интерпретатори-придружители от 12 държави от Европейския съюз: България, Словения, Унгария, Белгия, Финландия, Италия, Швеция, Испания, Великобритания, Гърция, Германия и Полша. Международната конференция беше уважена и от президента на Европейския съюз на слепите – г-н Ангерман, Германия. Участие взеха и гости от Норвегия, Русия, Хърватия, Швейцария и Казахстан. От българска страна участваха представители на различни организации и институции – от централните за социална интеграция и рехабилитация на слепите, от двете училища за деца с нарушено зрение, от дневните центрове и други.

Първият ден от конференцията беше посветен на проблемите на сляпо-глухите жени. Голям интерес предизвикаха докладите, изнесени от Анжела Пимпинела (Италиански съюз на слепите) – член на Комисията по сляпо-глухотата към Европейския съюз на слепите, Боряна Коскина – председател на ТО Казанлък към НАСГБ, Санна Паасонен – член на УС на Финландската асоциация на сляпо-глухите, и

Саня Тарцай – вицепрезидент на Европейския съюз на сляпо-глухите (ЕССГ).

Оживени дискусии породиха изложенията на тема "Сътрудничеството – наша първа цел като сляпо-глухи жени", "Бъдещите перспективи на сляпо-глухите жени", "Текущи предизвикателства при сътрудничеството – мрежа на жените и сътрудничество между жените в техните страни", "Четирикратната дискриминация на сляпо-глухите жени".

Голям интерес сред участниците предизвикаха споделените лични житейски предизвикателства, усилията за реализация и интегриране в обществото на Величка Драганова от България и Санна Паасонен от Финландия.

В края на първия работен ден участниците приеха Резолюция на Форума на жените със сляпо-глухота. В дните на конференцията Националната асоциация на сляпо-глухите в България беше домакин и проведе III Общо събрание на Европейския съюз на сляпо-глухите. Събранието избра за президент Саня Тарцай от Хърватия, с което се затвърждава ролята и значението на сляпо-глухата жена в общността. Големият и заслужен авторитет на Димитър Парапанов – председател на НАСГБ, беше признат и доказан с преизбирането му за одитор на Европейския съюз на сляпо-глухите.

През втория и третия работен ден на международната конференция беше споделен опит и се проведеха дискусии между представители на организации, работещи със сляпо-глухи от Европейския съюз.

Силно впечатление направи отличната организация, добрата подготовка и провеждането на форума от екипа на НАСГБ. Огромната работа по това крупно мероприятие се извършваше от предимно млади, образовани, отговорни и организирани специалисти и доброволци, с много внимание и разбиране към всички участници.

Като представител на Сдружение "За жени с увредено зрение" изнесените доклади, дискусиите и срещите с участници от България и чужбина ми дадоха възможност да опозная по-отблизо проблемите, трудностите, предизвикателствата и начините за справяне с тях на хората със сляпо-глухота.

Нека пожелаем на ръководството и целия екип на Националната асоциация на сляпо-глухите в България бъдещи успехи в благородната им дейност и в работата им за подобряване на трудното ежедневие на сляпо-глухите в страната.

Живка ПАВЛОВА

ЮБИЛЕЙ Верен приятел и искрен другар на подрастващите

През юни тази година списание "Школьный вестник" навърши 75-годишен юбилей от своето появяване в медийния информационен поток на Русия. Неговото създаване идва в резултат на повсеместното бурно развитие през 30-те години на миналия век в страната на мрежа от специални учебни заведения за деца с нарушено зрение и активизирането на дейността на пионерските и комсомолските организации под ръководството на съветската компартия.

Невиждащите деца се обръщат с молба към Народния комисариат на просветата да бъде създаден за тях периодичен печатен орган. Те посочват, че техните виждащи другарчета – пионери и комсомолци, имат свои вестници и списания, чрез които получават разнообразна информация и в които публикуват свои писма, статии и стихотворения. Но за невиждащите деца няма подобно списание. Те искат да четат тяхно издание на брайлов шрифт. В него биха могли да видят как живеят и учат техните връстници в другите училища за слепи, а също да научават какво се прави за невиждащите в цялата страна и в чужбина.

Още с първите си стъпки мечтаното списание точно и конкретно определя своята редакционна линия, която е насочена към всестранното развитие на младите читатели, като им поднася подтик за инициативност и личностна активност при формирането в тях на необходимите важни черти на характера им - воля, упоритост, смелост, честност, любознателност, оптимизъм и готовност за подкрепа на нуждаещите се. От първата книжка на списанието "Советский школьник", така се наричаше то до 1993 година, редакцията си поставя неотменната задача да запознава читателската си аудитория с най-хубавите повести, разкази и стихотворения от съветските писатели и поети, с най-известните и популярни пионерски песни, а също така и с публикациите на младите кореспонденти.

От своето списание децата и юношите научават за славните подвизи на пионерите-герои, за забележителните комсомолски дела, за всичко интересно и знаменателно, което се появява в училищата за слепи деца.

Редакцията на списанието умело и творчески съчетава препечатването на материали от другите детски и младежки списания и публикуването на статии и очерци на автори от различни райони на страната, които са посветени на невиждащите деца и младежи. Уместно е да посочим, че са препечатвани текстове и от списание "Зари", например статията на Ангел Сотиров "Как преодолеть барьеры?" ("Советский школьник", 1987, кн. 2). През 80-те години на миналия век дори редакторът на "Советский школьник" е гостувал в редакцията на нашето списание.

Всеки отделен брой и днес се открива с уводна статия по проблем, който вълнува читателската аудитория, от областта на обучението, възпитанието и рехабилитацията на слепите и слабовиждащите деца и юноши. Заради това, че всецяло отразява живота на училищата-интернати, "Школьный вестник" с удоволствие предоставя своите страници на младите кореспонденти, учителите, възпитателите, научните работници и изтъкнатите тифлопедагози.

В центъра на редакционното внимание постоянно се намират въпросите, които вълнуват с практическата си приложимост читателите на изданието - как всеки да намери своето място в живота и обществото, как да се преодоляват затрудненията от зрителното увреждане, как да се подхожда при формирането на семейство и създаването на поколение при тежка инвалидност, практически съвети от специалисти за предотвратяването на нежелана бременност. На този арсенал от важни въпроси и още много други се дават компетентни и конкретни отговори. За надвигане над недъга и породените от него затруднения списанието разказва за хора със силна воля и впечатляващ характер, които са съумявали да постигнат успехи в учебната практика, труда, науката, обществения и личен живот. Младите кореспонденти искрено и разпалено обсъждат интимно индивидуалните вечни проблеми на любовта и приятелството, взаимоотношенията между родители и младежи, избора на професията, свободно се изказват за нравствените ценности и изповядват разбирането си за човешката красота в реален и преносен смисъл.

До 1980 година редакцията на списанието влизаше в състава на издателство "Просвещение", но оттогава тя се вля в структурите на издателство "Молодая гвардия".

По извървения 75-годишен път на своето съществуване "Школьный вестник", започнал като малотиражно издание в обем от 400 екземпляра, имаше за първоначална своя цел да запознава невиждащите деца с масовите детски и младежки периодични издания, препечатвайки от тях подбрани материали. Но много скоро то придоби самостоятелен характер с оригинални текстове по вълнуващи теми от всекидневието на читателите.

Особеностите в тематиката на списанието се заключават в това, че възрастовият контингент на неговите читатели е широкообхванен - от първокласниците до завършващите средното си образование. Но към тях ще присъединим младежите, студентите, работещите млади хора, за които то също се явява единствено специализирано младежко издание. Неговите страници с внимание откликват на разнообразните интереси на тази читателска общност. От списанието се очакват отговори на множество интересни въпроси. Ето защо в него публицистиката съседства с художествената проза и поезията, въпросите на професионалното ориентиране и новостите в спорта, педагогическите консултации и психологическия анализ, появяват се информации за важни постижения в тифлотехническия обсег и много други значими факти.

От юни 1997 година списанието също така се издава в плоскочечатен вариант с уголемен шрифт за нуждите на слабовиждащите читатели. Трябва да се посочи, че плоскочечатното издание не дублира

брайловия вариант, а е предназначено специално за слабовиждащите.

През десетилетията списанието е награждавано с много грамоти и дипломи от различни държавни учреждения. Но една от тях е извънредно скъпа и ценна, получена през 1998 година. Тогава "Школьный вестник" беше награден с ордена на Светия царски наследник Димитрий "За благотворителна инициатива", който се присъжда от Международната асоциация на детските фондове и е благословен от патриарха на Руската православна църква Алексий II.

Във всеки брой на списанието в брайловата версия се поднасят на читателите релефно-графични илюстративни материали за тактилно възприемане от невиждащите, които са предназначени да ги запознават с разнообразна символна изразителност като емблеми, предмети, които са край тях, географски карти, архитектурни паметници, исторически забележителности и портрети на изтъкнати творци от областта на литературата, културата и науката.

Редакцията осъществява своята творческа работа през 75-те години на съществуването си, като прави постоянен анализ на читателските писма, винаги се стреми да сътрудничи с децата и младежите от училищата-интернати, с библиотечните работници, полагайки грижи да направи списанието по-интересно и по-полезно за читателите. Нека да пожелаем нови успехи на целия редакционен колектив на "Школьный вестник"!

Данчо ДАНЧЕВ